

NR. 2/2015

ASTRA

SAMHÄLLE | KULTUR | FEMINISM

TEMA

KROPP

ÅRETS KVALITESTIDSKRIFT 2015

ASTRA – SAMHÄLLE, KULTUR, FEMINISM

Tallbergsgatan 1/175
00180 HelsingforsE-POST: astra@astra.fiWEBBSIDA: astra.fiFACEBOOK: [facebook.com/tidskriftenastra](https://www.facebook.com/tidskriftenastra)CHEFREDAKTÖR: Nina Nyman astra@astra.fiAD: Nina Grönlund astra.artdirector@gmail.com

ADMINISTRATION &

PRENUMERATION: Ida Söderlund pren@astra.fi

PRENUMERERA:

ASTRA utkommer fyra gånger om året.

En helårsprenumeration i Finland kostar 39 euro.

Mera information får du på astra.fi eller genom att mejla pren@astra.fi.

LÖSNUMMER: 10 euro

TRYCKERI: KTMP | Ykkös-Offset

Medlem i Tidskriftscentralen

ISSN-L 2323-3966

ASTRA ges ut av

UTGIVARFÖRENINGEN FÖR TIDSKRIFTEN ASTRA NOVA.

Stöd ASTRA genom medlemskap i utgivarföreningen! Medlemskap kostar 10 euro/år, kontakta styrelsen för mera information: astra.styrelse@gmail.com.

ÅR 2015 BESTÅR STYRELSEN AV:

Mia Haglund (ordförande), Helena Björk, Johanna Bruun, AnneSophie Hokkanen, Ina Kauranen, Fanny Malmberg, Olivia Maury, Inkeri Rönnerberg, Stefanie Sirén, Jonna Similä, Fanny Södergran, Elisabeth Wide och Vilhelmina Öhman.

OMSLAG: Iiu Susiraja, *Haista Nakki*

MEDVERKANDE I ASTRA 2/2015

Anna Remmets
Christin Sandberg
Hanna-Pirita Lehtonen
Hanna Sistek
Hilla Mäkelä
Ida Brattmo
Jenny Carlbom
Johanna Bruun
Johanna Sjöberg
Martina Moliis-Mellberg
Miia Vistilä
Nanó Wallenius-Verthongen
Nina Grönlund
Nina Nyman
Rebecka Bülow
Rebecka Vilhonen
Sara Östman
Tanja Lönnroth
Terhi Adler
Tina Vernon
Tove Nylund
Vilhelmina Öhman

ASTRA

SAMHÄLLE | KULTUR | FEMINISM

4	NINA NYMAN EN HÄLSOSAM KROPPSBILD	38	REBECKA BÜLOW NORMBRYTANDE YOGA
10	TINA VERNON VEM ÄR MIN KROPP?	41	REBECKA VILHONEN SH*T!
11	SARA ÖSTMAN FÖR ATT JAG OCKSÅ HAR VARIT DET DÄR BARNET	44	JENNY CARLBOM AISHA SARWARI – FEMINIST I PAKISTAN
13	JOHANNA SJÖBERG MIN KROPP OCH DET OFFENTLIGA RUMMET	48	CHRISTIN SANDBERG VITA MIGRANTER
16	VILHELMINA ÖHMAN DIKTER	52	ANNE NIMELL KROPPEN OCH KAPITALISMEN
18	JOHANNA BRUUN KROPP SOM FÖREMÅL OCH FÖREMÅL SOM KROPP	55	MARTINA MOLIIS-MELLBERG MED KROPPEN SOM INSATS
28	VICTORIA MACHMUDOV DEN HIMMELSKA NJUTNINGEN	56	BOKRECENSIONER
32	HANNA SISTEK FOSTERMORD?	58	FEMSKA SIDOR
36	NANÓ WALLENIUS-VERTHONGEN FRÅN TRÖSTE – KVINNA TILL MISS SAIGON	60	PRIDE-KALENDER
		62	PRENUMERERA
		63	ORDLISTA

Ledare

EN HÄLSOSAM KROPPSBILD

”Nina är du tjock eller smal?” frågar min då 4-åriga brorsdotter mig en morgon när hon kryper upp i min säng.

”Vad tycker du?” frågar jag tillbaka. ”Tjock!” ler hon stort och jag svara att ”kanske det”. Sen tar hon tag i sitt smala lår och säger ”här är jag tjock!”. ”Oj, det är du inte alls” hinner jag skratta innan jag, för sent, ser hennes besvikna ansikte.

Jag totalt misstolkade situationen och trodde hon försökte släta över att hon ha kallat mig tjock. Vad hon egentligen gjorde var att benämna min kropp som hon ser den och sen söka efter sätt hon kan vara lik mig på eftersom hon tycker om mig och min kropp. Som den gången hon tittade sig omkring i bastun, på kvinnorna som satt där, och konstaterade att när hon blir stor ska hon också ha jättelånga bröst.

Uppfattningen om vad en bra kropp är, är långt ifrån universell, men någon uppfattning om det lärs tidigt in. Kroppen slutar vara och börjar symbolisera. Som feminister vet vi att kontroll över kroppar är patriarkatets intimaste verktyg och efter att rösträttsfrågan till stor utsträckning avklarats så har kroppen varit feminismens största fråga. Rätten till den egna kroppen, att få definiera vad den är, vad den får göra och vad den kan vara. Efter mer än 100 år har många kamper vunnits, men väldigt många nya dykt upp. Kärnfrågorna är de samma, bara uttrycken för förtrycket av (kvinno)kroppen förändras genom tid och plats.

En av de diskurser som i dag är starkast när det gäller kroppar är den om hälsa – men märkligt nog är det just de saker som för inte så länge sedan fick din kropp att se bra ut som nu presenteras som att de gör din kropp hälsosam. När en bläddrar genom veckotidningar är det lätt att undra om texterna är 15 år gamla och återanvända, med enda justeringen att där ordet ”smal” tidigare stod står nu ”hälsosam”. Genom att legitimisera utseendehets i hälsans namn upprätthålls samma trista och snäva standarder. En hälsosam kropp i den här tolkningen representerar långt ifrån alltid en hälsosam syn på kroppen.

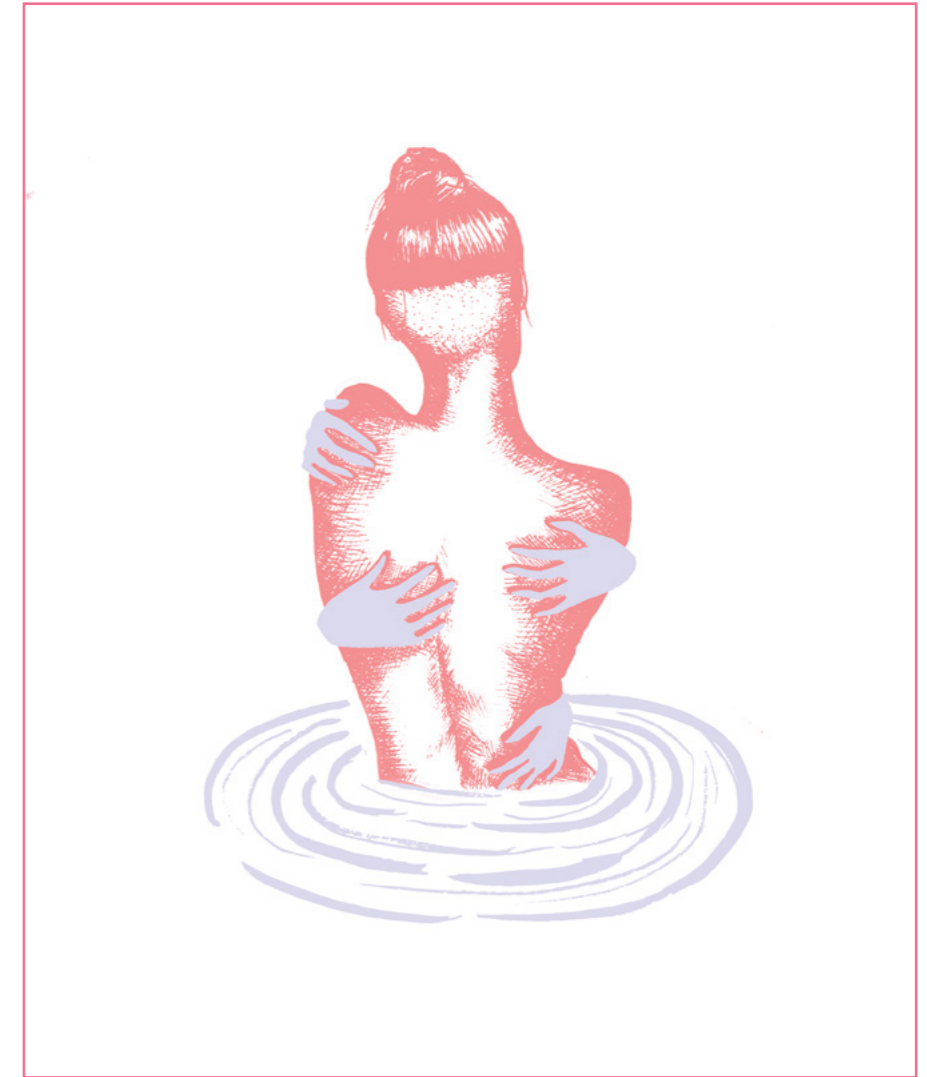
Om hälsa granskas från andra premisser än BMI och nyans på solbrännan så kan hälsa däremot vara ett bra mått på sociala orättvisor mellan olika grupper. Områden som till exempel tandvård och livslängd fungerar som avslöjande mått på ojämställdhet i förhållande till exempel till klass eller ras. Hur din kropp tolkas begränsar också vilken typ av utrymme den tillåts ta i samhället. Och en kropp som tolkas som ohälsosam inger inte respekt och det betyder i förlängningen att du som människa inte respekteras. Det är inte en naturlag utan ett maktmedel som upprätthåller framförallt klasskillnader.

Samtidigt som vi för en politisk kamp för våra kroppars rättigheter, att de inte ska utsättas för våld, att de inte ska definiera vår plats på arbetsmarknaden och i hemmet, att de ska få tillgång till också svåråtkomliga utrymmen, att de inte ska sexualiseras då vi inte vill det – samtidigt förs en personlig kamp för att vägra de destruktiva uppfattningarna om den egna kroppen. Kroppen är och förblir det mest privata och det mest politiska.

Feminister är experter på de här områdena och i det här numret av **ASTRA** kan ni läsa om både möjligheter och begränsningar som kroppar stöter på. Men framförallt kan ni läsa om hur feministiska tolkningar kan se ut. **A**

”BEGRUNDA OCKSÅ
FÖLJANDE KONSEKVEN-
S: OM GENUS ÄR NÅGONTING
MAN BLIR – MEN ALDRIG
KAN VARA – DÅ ÄR GENUS
I SIG ETT SLAGS BLIVANDE
ELLER AKTIVITET OCH BÖR
INTE UPPFATTAS SOM ETT
SUBSTANTIV ELLER ETT
KONKRET TING ELLER EN
OUTPLÅNLIG KULTURELL
STÄMPEL, UTAN SNARARE
SOM OUPPHÖRLIG OCH
UPPREPAD HANDLING AV
NÅGOT SLAG.” JUDITH BUTLER

TEMA:

”SPRÅKET KASTAR KNIPPEN
AV VERKLIGHET ÖVER DEN
SOCIALA KROPPEN.” MONIQUE WITTIG

KROPP

”OCH VAR GÅNG
VI BEHANDLAR
KVINNOKROPPEN SOM ETT
ESTETISKT OBJEKT UTAN
REELLA FUNKTIONER
DEFORMERAR VI BÅDE
DEN OCH DESS ÄGARINNA.
VARE SIG DE KURVOR SOM
PÅTVINGATS KVINNAN
ÄR BYSTDROTTNINGENS
ÖVERSVALLANDE ARABESKER
ELLER JUGENDDRÖMMENS
KRAFTLÖSA SMÅ SPIRALER,
SÅ ÄR DE DOCK ÄNDÅ
ALLTID DEFORMERINGAR
AV DEN DYNAMISKA
INDIVIDUELLA KROPPEN,
OCH BEGRÄNSNINGAR
AV KVINNOVARANDETS
MÖJLIGHETER.” GERMAINE GREER

VEM ÄR MIN KROPP?

Hur väl känner du din kropp? Vad vet du om den? Alldeles säkert vet du hur den ser ut. Du vet hur den reagerar när du är trött, hungrig. Du vet att den behöver näring, vila och motion för att må bra.

Du vet hur mycket mat den behöver. Får den för mycket eller för onyttig mat blir den fet. Du vet hur ofta den behöver röra på sig. Rör den på sig för sällan blir den också fet. Du vet att fet är dålig. Du vet att den ska vara smal, stark, snabb, tålig, gärna lätt solbränd. Den ska ha mat i fem dagar och svälta i två. Eller så ska maten vara fri från kolhydrater, vätskebaserad eller fettsnål (allra helst fettfri). Annars blir kroppen fet, och du vet att en fet kropp är en dålig kropp. Din kropp ska vara bra. Snygg, fräsch, kåt. Peelad, rakad, lukta gott, kännas mjuk. Spänstig! Den ska kunna springa, klättra, simma, göra pilates, slänga kettlebells, köra spinning, spela squash, lyfta vikter, dansa zumba. Du ska vara nöjd med den, men samtidigt veta att det alltid finns någon defekt som du skulle kunna slipa *lite* till på...

Det här får du veta om din kropp. Det här har du lärt dig om din kropp. Det här kanske till och med är det enda du har lärt dig om din kropp.

För uppmuntran och stöd till att lära känna sin kropp, verkligen lära känna, lyser dessvärre ofta med sin frånvaro.

KUNSKAPSBRISTEN

Tillåt mig skylla mina psykiska tillkortakommanden på min barndom. Till exempel har en så banal sak som vad och hur mycket min kropp behöver få i sig för att fungera förpassats till ett mörkt hörn av högstadiets hemkunskap. Det lades i princip två timmar på att lära mig vad min kropp mår bra av, för att under resten av livet höra vad andra vill att min kropp ska må bra av. Media och olika

kommersiella intressen är nämligen, till skillnad från resten av samhället, väldigt måna om att lära mig saker om min kropp. Hur de tycker att den ska se ut och vad den ska klara av för att vara bra.

Som kvinna *är* du din kropp. Det är inte någonting du väljer själv, samhället gör det åt dig. Du förväntas alltså vara någonting du aldrig fått lära dig särskilt mycket om. En person du aldrig lärt känna. Du slängs in i en identitet du enbart kan forma utifrån vad andra säger åt dig att du, din kropp, borde vara. Eftersom du inte vet något annat.

Din uppgift som *kvinnlig kropp* är att uppfylla vissa kriterier. Kriterierna din tilldelade identitet ska uppfylla innefattar både det yttre och inre. Regeln för det yttre är mycket simpel – du ska vara vacker, och vacker definieras utifrån rådande skönhetsideal. På insidan ska din livmoder fungera, du ska vara hälsosam, din hjärna ska vara lycklig enligt kemins alla regler och du ska komma av penetrerande sex.

Tänk om du istället hade fått lära dig andra saker om din kropp.

Jag vill lära känna min kropp på nytt. Under andra omständigheter. Utan att någon annan bryter in och hojtar om hur min kropp fungerar eller borde se ut. Bara jag och min kropp när jag känner hur mjuk min mage är. Hur hårstråna på mina ben glittrar i solen. Hur tappert mitt hjärta slår på, varje dag, varje sekund. Njutningen på tungan när jag äter något gott. Hur det rusar i magen, hjärnan, könet när någon kysser min öronsnibb. Den enorma lättnaden när kroppen, helt av sig självt, blir frisk från en riktigt jobbig förkylning. Min kropp gör allt det där. Det är så jag vill känna den.

Bara *jag* kan på riktigt och fullt ut lära känna min kropp. Bara jag *behöver* lära känna min kropp. Alla andra kan nöja sig med att känna mig. Mina tankar, mina åsikter, min personlighet.

Vem är min kropp? Min kropp är en del av mig. Mitt verktyg för att färdas genom den fysiska världen. Inte min identitet. A

Skribenten är frilansjournalist

FÖR ATT JAG OCKSÅ HAR VARIT DET DÅR BARNET

KROPPSÅNGEST HAR I MÅNGA FALL INGEN FRAMTRÄDANDE FÖRÖVARE

När jag läser artisten **Navid Modiris** brev till sin dotter på Facebook, reagerar jag för mig själv oväntat. Det är ett brev från en oroad pappa till en dotter med tidiga symtom på allvarliga kroppscomplex. En kan hitta brevet med en enkel sökning på Modiris namn, men precis som allt annat har den viktiga diskussionen dött ut några månader efter publiceringen. Jag vet inte ens vem människan är, men mina ögon bränner och käken spänns.

Jag minns en dag från mitt femte år, ett av mina starkaste minnen från den åldern. Kanske var det ett kritiskt år i min utveckling, kanske var skadan redan skedd.

Pappa och jag är ensamma hemma. Han ska koka potatis och föreslår att jag går ut och leker innan maten är färdig. Jag börjar klä på mig ytterkläderna men drabbas av en plötslig rädsla, en djup äckelkänsla. Jag klarar inte av att dra byxbenen över knäna. Det är som om man har skruvat upp motståndet på en motionscykel: jag vill inte, *jag skäms*. Pappa frågar vad det är med mig, varför jag är så ledsen?

Inte förrän han frågar och jag svarar, förstår jag varför: "Min bak ser så fet ut i overall", säger mitt femåriga jag.

Jag vet inte om någon hade sagt det åt mig, jag bara visste med säkerhet: det var inte så här man skulle se ut. Jag är kort för åldern och inbillar mig att min kropps massa istället växer på bredden, sådär som mormor olustigt brukar skämta att hennes kropp betar sig. Jag minns pappas blick. Som att han först brusar upp och sedan som att luften bara går ur honom. "Alla ser ut så i overall", försöker han.

HJÄRNSPÖKET

Kroppen har alltid varit ett verktyg för makt. Med kroppen menas ofta kvinnokroppen, som om män var gjorda av något annat

än vävnad som kan förtvina och förändras. I grundskolan får eleverna analysera reklambilder för att det ska födas ett kritiskt tänkande kring den stereotypa porträtteringen av kroppen och de normer vi stöps i. Eleverna blir informerade om att något odefinierbart vid namn "medierna" har grepp om verkligheten och att det är otroligt viktigt att sätta dit denna oberoende kraft, när den börjar spöka i våra huvuden.

För mig var diskussionen om medierna som förövare svår att greppa. Medierna framstod som ett övernaturligt ont, ett okontrollerbart virus. Viruset kunde lätt infektera de som inte var mentalt förberedda och i värsta fall orsaka den om möjligt ännu mer diffusa anorexi-an. Det var svårt att förstå varför person efter person gick på samma billiga trick. Vem kunde på riktigt tro att alla kroppar ska eller *kan* vara spindelnätstunna och släta som plast, utan att helt negligera hur omgivningen, den verkliga, såg ut? Inte jag.

Samtidigt såg jag hur vad som kändes som alla unga kvinnor i min omgivning hade allvarliga kroppscomplex eller bortviftade ätstörningar. Tankarna läser sig i en underkastad kropp, läser sig *inuti* den. Ingen var bra. Alla var för feta eller för beniga, för sminkade eller för osminkade – för håriga, för mycket kurrande i magen och för äggig fis. Ingen undrade varför.

Tyvärr verkar inget ha förbättrats sedan jag lämnade grundskolan. Jag slutade sminka mig vid den tidpunkten, men jag känner

fortfarande att jag borde räkna upp orsakerna. Med en kropp som ges kvinnlig könstillhörighet är du dömd till att försöka klara av att se naturligt vacker ut, samtidigt som du inte får låta kroppen vara som den är.

Därför bränner det i mina ögon: jag känner för lill-Modiri, för jag har också varit det där barnet. Jag är fortfarande den där dottern som förvånar med en till utsidan osynlig ångest. Samtiden viftar bort så kallat "västerländskt feminismtjafs" om normativitet på samma sätt som mina jämnåriga i högstadiet viftade bort sina spyreflexer i matsalen.

FÖTTERNA PÅ JORDEN

En liten upplösning i maktstrukturens strypgrepp på kroppen syns dock i och med lanseringen av Lammily, den nya generationens Barbiedocka. Lammily finns endast i en testversion, ett kön, en form, en etnicitet. Men formen är mera anatomiskt möjlig och det finns tillhörande klistermärken som antyder att kroppen också förändras. Å ena sidan är hon ett fortsatt bevis på vad vi tycker att våra döttrar ska leka med. Å andra sidan en frisk fläkt bland de orealistiskt dimensionerade, postpubertala kroppar som små flickor hittills förväntats projicera sina känslor på (se Action Man för pojkar). Lammily har breda och flexibla fötter som håller henne stadigt på marken, på ett sätt som Barbie aldrig kommer att klara av (jämför Action Man för pojkar). Dockan utgör därmed en bättre förutsättning för att väcka den kritiska förmåga som är livsviktig för att överleva i den digitala tidsåldern.

För mitt femåriga jag är det en ytterst förvirrad pappa som får assistera min kritiska förmåga. Vi hittar på den tillfälliga lösningen att inhandla alternativet jacka och ytterbyxor. Lite bättre till mods går jag ut med overallen på mig, men sätter mig i snön och väntar på att potatisen ska bli färdig. Då kan inte ens en oväntad gäst se det jag tror att jag behöver skämmas över.

AXLA ANSVARET

Kroppsångest har i många fall ingen framträdande föröväre. Men ångesten är inget abstrakt, utan ett konkret och frustrerande djävulskap i vardagen. Att en femåring kan tillbringa timmar med att sitta och gråta över

hur låren "(inte)" breder ut sig på toalettstolen är lika absurt som att trosor idag är så minimala i storlek, att det känns som att det inte är meningen att man ska ha könshår som vuxen kvinna. Bara för att vi är trötta på ordet kroppsångest betyder det inte att femåringarna har slutat gråta.

Redan vid mitt femte levnadsår var jag nedbruten av kraven. Redan vid mitt femte år borde någon ha ifrågasatt mina Barbiedockors onaturliga anatomi och jag borde också ha fått möjligheten att leka med något annat. Mycket tidigare borde det ha funnits Lammily-dockor i alla former, färger och kön – men det är först 2015 som den delen av leksaksindustrin tar ett litet steg i rätt riktning.

Det femte året är ändå inget särskilt år. Enligt en undersökning av SVT konsumerar 3-6-åringar elektroniska medietjänster i genomsnitt tre timmar per dag. Precis som Modiri säger i sitt brev så håller utseendefixeringen på att ta ett fast grepp om allt yngre barn. När jag var liten kunde jag få ångest över bilden över tändernas vithetskala på tandkrämstuben vi hade hemma. Det får mig att fundera på hur den digitala tidsålderns nya generationer ska kunna tackla informationsöversvämningen, om inte de som producerar innehållet tar sitt ansvar.

Men framför allt måste vi sluta skylla ifrån oss. Sjutton år efter mitt första kroppskomplex borde det inte fortfarande få finnas stunder som jag, samtidigt som Modiris femåriga dotter, ibland sjunker djupt ner i ångesten över att se ut som Lammily. Medierna är produkter av människor och en porträttering av människornas egen syn på världen. Medierna är inte ett främmande virus som ger dig anorexia, de är vad du och jag har skolat varandra i att tänka om oss själva och de enda kropparna vi har. När våra barn inte vet varför de hatar sina kroppar, måste vi kunna ställa frågan för dem. **A**

*Skribenten är ofärdig journalist
och människa*

MIN KROPP OCH DET OFFENTLIGA RUMMET

Jag minns så väl vad jag hade på mig. En prickig röd klänning, som jag en gång bar på ett bröllop, men som jag i februari stod och drog i och förbannande hos polisen. Benen ville inte bära mig och jag kallsvevades och klänningen fastnade lite i ryggen. Jag minns att jag tänkte att jackan inte passade till klänningen, att lysrören var starka och att folk kikade ur ögonvråna på mitt gråtiga ansikte. Det minns jag så väl. Jag har aldrig använt den klänningen igen.

En februarifredag förra året dödshotar en man mig och försöker misshandla mig. Mitt på ljusa dagen. På min arbetsplats. Han skriker att jag

ska få betala för vad jag har gjort. Att han ska ta mig på gatan, utanför, sen. Att jag är en hora. Han försöker slå mig med knytnäveslag och när han flyr så visar han tydligt med fingret över halsen vad jag har att vänta.

Min kropp, som kvinna, är aldrig bara min på mitt jobb. Jag arbetar i en offentlig kommunal kulturverksamhet och där får jag stå ut med allt ifrån kommentarer om min kjollängd och slafsiga utbudningsförsök till hot och misshandelsförsök.

Redan innan den här februariidagen undvek jag mannen om jag såg honom ute på gatan. Jag bytte alltid trottoarsida om jag såg honom komma, han sökte alltid ögonkontakt på ett obehagligt sätt och visade så tydligt

MIN KROPP, SOM
KVINNA, ÄR ALDRIG
BARA MIN PÅ
MITT JOBB.

att han kände igen en. När han är hos oss på kulturhuset bråkar han och stör, vakterna får visa ut honom varje dag. Eftersom han är så aggressiv. Ibland är han lugnare och det är nästan ännu obehagligare, för då är han sliskig. En gång berömmar han min kjol, säger att jag är farligt vacker och försöker trycka upp mig mot en vägg. Jag smiter undan och gömmer mig på kontoret.

RÄDSLAN

Efter hoten gör jag en polisanmälan. Och är livrädd. Veckan som följer vågar jag inte gå ut själv, en snäll kollega hämtar mig på morgonen och kör hem mig på eftermiddagen. Jag har alltid någon med mig när jag är ute, min mamma eller en vän, och kan ingen gå med mig då går jag inte ut. Och jag går inte ut när det är mörkt, inte alls. Jag är rädd rädd rädd, konstant. Jag sover knappt och funderar hela tiden: vet han var jag bor? Och hur stark är min ytterdörr?

Jag blir besatt av säkerhetstänk, byter klackarna mot platta skor för jag kanske måste springa fort. Skaffar ryggsäck för tanken på att inte ha händerna fria ger mig panik. Jag ändrar mina smyckesvanor. Slutar ha örhängen. Tanken på att ha Stora Dinglande saker i öronen föder tankar på att någon i en misshandelssituation kan ta fördel av det. Ta tag i mitt öronbling och dra, jag ser blod och sargade öronsnibbar framför mig. Däremot sätter jag på mig så många ringar som det går. De största och tyngsta, och som sagt många. Så om det skulle behövas är det inte bara mina rätt svaga knytnävesslag som träffar utan också några gram fejkgulld.

Säkerhetsavdelningen i kommunen tar det på allvar och för det är jag evigt tacksam. De fixar ett personlarm åt mig, de kollar upp mannen och tar mig och min rädsla på allvar.

Hector är en svart liten dosa och larmar jag skickas väktare, polis och ambulans direkt

till min plats tack vare gps. Jag döper honom eftersom jag behöver den humorn, det är enklare att säga och tänka att jag måste ha Hector med mig än att tänka att jag måste ha ett larm med mig. För att någon vill döda mig. Hela våren är Hector med mig överallt. Larmet är en falsk tröst men Hector gör ändå så att jag vågar gå ut. Jag vågar gå till och från jobbet, även om jag inte vågar gå på huvudgatan på stan alls, utan smyger till och från jobbet på smågatorna.

Veckan efter sitter jag på ett möte i ett ljust konferensrum med stilrena möbler och glasburspråk. Min chef informerar de andra om förra veckans händelser. Han avslutar genom att säga ”tryck inte på larmet på ett provocerande sätt, alltså gå inte fram till personen ni ska larma om och tryck på larmet”. Han gör en trycka-på-knapp-rörelse i luften och jag känner hur jag blir kall. Jag påpekar att vi aldrig larmar så att folk ser, att det inte hände förra veckan heller. Chefen ser irriterad ut och säger ”ja men som sagt det är bra om man inte provocerar i onödan”. Jag undrar stilla om det är så folk ser det, att jag provocerade fram detta och förtjänar hoten då.

Folk säger för övrigt så mycket dumt under den här tiden. Saker som ”är du inte över det, det var ju jättelänge sen?” och ”han kommer säkert inte att göra något”. Det hjälper inte mig, jag är rädd att jag alltid ska vara rädd – i all framtid. För män, för mörker, för prassel i skogen, för sena nätter och för stimmig miljö i dagsljus.

SKAM OCH SKULD

Ett halvår senare går jag sönder. Jag har svårt att sova och är konstant rädd. På företagshälsan konstaterar de att jag har post-traumatiskt stressyndrom och sjukskriver mig på halvtid. Jag får träffa en bra psykolog som lyssnar och säger att min rädsla och alla mina säkerhetsbeteenden är helt normala reaktioner. Som tyvärr går på loop i mitt huvud och därför är jag så trött, för mitt huvud stänger aldrig av. Huvudet är liksom konstant fyllt av våld, blod och skrik. Och jag ser faran i allt.

Problemet är att vi inte pratar tillräckligt om detta, på mitt jobb och i samhället. Vi pratar inte om hur min kropp inte är min i det offentliga rummet. Vi låtsas som att den är

det genom att inte säga sanningen. Jag hade mått bättre innan, efter och nu om vi faktiskt sa ”detta är ett problem på en strukturell nivå, det var inte ditt fel och det var inte fel av dig att bli rädd”. För jag har gått runt med så mycket skam och skuld, skam över att jag blev och är rädd. En av de sakerna som tär värst är känslan av att detta är något som sopas under mattan eller inte ses som ett riktigt problem, för signalerna som sänds är att min kropp inte är värd mer.

Nu har det gått snart 14 månader sedan anmälan gjordes, jag mår bättre men det har fortfarande inte varit någon rättegång. Allt tar så lång tid och ingen informerar mig. Jag ringer med jämna mellanrum och blir kopplad till en ny polis varje gång. Vissa är snälla, förstår allvaret och lovar att se till om de kan skynda på processen.

Inför den här texten ringer jag återigen för att höra om fallet gått till åklagren än. Till slut får jag tag på polisen som har hand om mitt ärende. Han kollar och det visar sig att ärendet gått vidare till en annan avdelning. De ringer upp mig dagen efter och berättar att de har allt material de behöver – men att just nu händer inget – för mannen är försvunnen. De hittar honom inte och han har ingen adress längre. Hon förklarar att ”sådant händer ibland och det är ju tråkigt, för då drar det ut på tiden”. Innan vi ska lägga på så säger hon att om han inte dyker upp till slut så gör de en efterlysning på honom, ”det är det ju inte riktigt dags för ännu”. ”Nähä” säger jag och kroppen. Nästa dag på jobbet är en man kränkt och besviken för att jag har ändrat min frisy, tydligen var jag och mitt hår ett skönare inslag i hans vardag innan. Och så fortsätter det, för mig och min kropp. **A**

*Skribenten är journalist och
litteraturfantast*

Trådarna brista
falla ihop i en hög
Hon säger ”En eld brinner inuti mig
som inte går att släcka”

En glöd i min handflata
den pyr, den gnistra, nästan flammor,
famlar
 huden när glöden

Mitt medvetande är utdraget
som ett vitt lakan
bakom mina ögonlock

Fastsatt med spikar
placerade ut längs
sömmarna

Jag kan släta ut bucklorna,
dra i de punkter jag vill
och släppa taget av andra

Nu ligger lakanet
i kanten av mitt synfält
En ihopsurrad knycklig klump
Helt stilla

Själv är jag för ordlös
för att släta ut
Jag skulle definitivt behöva en mangel.

Det är upp till dig
om du vill vara med mig
Om du skulle tappa mig nu
skulle jag rinna ut längs golvet

lämna en klubbig massa
för fötter att fastna i

Någon har gjort
ett hål i min tunga
Söt sav sipprar ut från mina mungiporna
Smaskande otydbara mumlanden
rinner ur mitt svalg
Ordlösa ljud så att säga

Axlarna höjs i luften
Nacken böjs i en fågels rörelse trögt åt vänster
Lysande blå ögon i
Kraniet tungt i,
den som har gjort ett hål i min tungas,
famn.

Homunculus
Jag spyr ut olja
jag röker uran
jag tuggar kemikalier
Andas svart rök och
suger in smog

Solar i strålning
med plast över huden
Stoppar i tungmetaller
Buken sväller
sväller mer

Smäller atombomber som nyårspjäser!
Sprejar senapsgas som parfym!
Vapen!
Pepprar nacken full av pistolskott!
I hundra år och hundra mer.

Sedan ska jag,
färdig och förstörd,
sy ihop isflak med nål och röd tråd
täta rymd med ren ingenting
vända jord med tusen frön
Och sänka mig själv till havets botten,
smälta in i skorpan
och brinna ner till stoft.

Hundra minuter och mer tills gryning

Mur omger
ditt ansikte
Grått hav
sköljer över
tynger ner din
kropp
mot det gröna tjocka djupa

blommor strös över
ditt medvetande
försvarar
Stålsätter ditt
hjärta

Hundra minuter och mer tills gryning

Ljuden
orden fastnar i väggarna
betong asfalt utanför
sluten
sent om natten

Hundra minuter och mer tills gryning

gatljus sipprar
flyter över fönsterbräden
stolsryggen ryggen bordet armbågen handen
som slappt
men med något uns av vilja
ligger kvar på bordet

Hundra minuter och mer tills gryning

nacken blottad
ögat torrt frånvarande
inne i ett eget viktigt osagt outrättat
rundad rygg
knäna böjda
hundra minuter och mer tills gryning

Jag tror få känt det
Torra kex och apelsiner på bänken
67 natters kaffesump i avloppen
tomma plåtburkar på rad
”Men du ser, de ser så vackra ut”

Du köpte alltid en när du hittade en
men du visste aldrig vad du skulle göra av dem

Tillbaks till dig.
Ögona blå,
Han sår sina egna sår
Ingen ovanlighet,
Det gör ju var och en.

Hundra minuter kvar till gryningen

Sheela na gig

På tredje steget
knäna under vattenytan
Solen som håller på att gå ner
blir så tyst
som det bara blir här

Rör vid mitt fitthår
tvättar det rent
Handen genom vattnet
sedan upp till min mun
går upp på bryggan

Mensblod färgar regnvattnet rött
löses upp
Tittar på det fyllda fatet
lyfter det

Bland bladris, blåbär, barr och mossa
ligger det nu där och när
Blodet kommer ligga upplöst

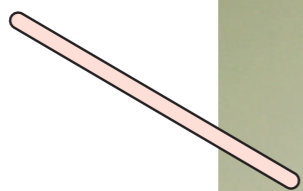
få allt att växa
locka till sig kryp

mossa att svälla
Näring som var menat till någon annan

*Skribenten studerar nordisk litteratur
och genusvetenskap på HU, är
kattsjuk och tycker om sänt som är så
fint så att det gör ont*

KROPP

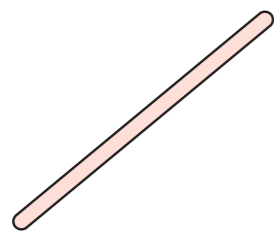
SOM

FÖREMÅL

OCH

FÖREMÅL

SOM

KROPP

En brunspräcklig rya, en kitschig landskapsmålning, ett par ögon som stirrar uppriktigt i kameran, en sopkvast som hålls stadigt i luften under ett par fylliga bröst, en stor kropp som väller över kanterna i ett alldagligt rum. Iiu Susirajas fotografier präglas av en absurd humor och en slående självklarhet.

Konstnären Iiu Susirajas fotografier har fått stor uppmärksamhet runt om i världen. Med jämna mellanrum löper de amok på sociala medier. De har kallats för selfies, för ställningstagande mot skönhetsideal och för feministiska. Det är etiketter som Iiu Susiraja gärna tar emot, men inget hon tänker på när hon står framför kameran.

– Jag försöker inte medvetet provocera någon. När jag gör en bild tänker jag inte på några samhällsfrågor. Jag ser bilderna som en dokumentation av känslor och som grund fungerar ofta människorelationer. De samhälleliga tolkningarna kommer som en slump och det är egentligen det fina, säger Iiu då jag träffar henne en lördag mitt på dagen i en bar i Åbo.

Vi dricker Coca cola och försöker ignorera ett högljutt gäng som håller låda i bäset bakom. Hennes sätt att vara motsvarar hennes bilder: avslappnad, direkt och totalt okonstlad. Men hon ler och skrattar ofta till skillnad från personen i självporträtten.

Iius bilder fungerar som en sorts revansch och som vittnen om att hon kommit i mål, att en dröm som länge verkade för stor och främmande för att tas på allvar blivit verklighet. I dag kallar hon sig för konstnär. I vår utexamineras hon från Bildkonstakademien i Helsingfors, men vägen hit har varit lång och gått via många krokår.

EN FÖRORTSUNGEBLIR KONSTNÄR

Iiu Susiraja (f. 1974 som Pirre Karvinen) växte upp i ett höghus i förorten Heponkulta i Åbo. Hennes familj

var varken kulturell eller bohemisk. På väggarna fanns hörtorgsmålningar, det fanns inga konstnärer i familjen och förutom en keramikurs vid arbetarinstitutionen och församlingens konstklubbar var konst inget som upptog tankarna eller talades om i Iius barndomshem.

– Som liten då man skulle fylla i ”vänböcker” skrev jag att mitt drömyrke var veterinär. Jag berättade inte för någon att jag ville bli konstnär, jag tänkte att det inte var något som kunde tas på allvar, säger hon.

Utmaningen med att ta till sig en så socialt laddad identitet som konstnären är en av orsakerna till att Iiu idag har examen från tre olika utbildningar. Och till att Pirre Karvinen blev Iiu Susiraja – att byta namn var en viktig symbolisk handling.

– Det var först 2012 då jag fick mina kandidatpapper från Åbo konstakademi som jag började kalla mig själv för konstnär, då hade jag liksom rätt till det. Det har varit en lång men bra resa. Samtidigt tror jag inte att jag som yngre skulle ha haft något att säga som konstnär, det skulle inte ha funnits någonstans att ta ifrån. För vissa krävs det kanske mera livserfarenhet.

Under resans gång har Iiu gjort en mängd andra jobb: städning, tillverkat smältost, jobbat med paketering, kundservice, som tygförsäljare och en hel del väldigt vardagliga saker. Vändpunkten kom i början av 2000-talet, då hon stod inför valet att utbilda sig till ett yrke som garanterat ger jobb eller ge konstnärsdrömmen en ärlig chans.

– Jag hade sökt in till utbildningen för närvårdare och kommit så långt i ansökningsprocessen att det bara var intervjun och de psykologiska testerna kvar. Då funderade jag om det här verkligen är det jag vill göra och beslöt mig sen för att byta riktning. Jag studerade sen olika ämnen som tangerade konsten, till målararten och textilarten, men de var ändå inte helt rätt. Jag sökte också in till Bildkonstakademien i Helsingfors och Åbo konstakademi men kom inte in. Först som 32-åring då jag sökte in till Åbo igen, den här gången till fotolinjen, kom jag in.

KROPPEN, MATEN, HEMMET

En bra konstnär har förmågan att uppfinna hjulet på nytt. Iiu Susirajas fotografier bygger på två av konsthistoriens mest klassiska bildtyper – självporträtt och

stilleben. I självporträttet figurerar hon alltid tillsammans med olika föremål, ofta med referenser till mat eller hem. En stor del av hennes mest kända bilder är tagna i hennes föräldrars egnahemshus i Åbo. Det finns en sorts mörk, dadaistisk humor i fotografierna som fångar och förvillar betraktaren.

Ända sen år 2007, då Iiu hämtade sin första digitalkamera från posten, gick hem, tog ut den ur förpackningen och knäppte några självporträtt, har hon arbetat med samma tematik.

– Den största skillnaden mellan de bilderna och de jag tar nu är att de tidiga bilderna saknade humor. De andra delarna: hemmet, föremålen och maten, fanns redan i de första fotografierna. Men då jag tog mitt allra första självporträtt hade jag inte sett mig själv på bild på väldigt länge, så det var svårt för mig att föreställa mig hur slutresultatet skulle se ut.

Visste du redan då att det fanns något i bilderna du ville ta fasta vid?

– Jo, jag märkte nog genast att de här bilderna hade något. Jag minns att min vän sa att hon gillar att mina tjocka armar syntes och då tänkte jag att min storlek, som först chockade mig själv, var något jag kunde använda. Paradoxer och motsägelser i konsten är sådant jag alltid tyckt om; att man blir förvånad eller överraskad och inte vet om man ska skatta eller inte. Att det finns skönhet, fulhet och brutalitet i samma bild.

Iius säger att det finns två orsaker till att hon bara fotograferar sig själv. För det första finns hon alltid till hands då det behövs, för det andra vill hon inte ”underkasta” eller förnedra någon annan.

– Jag har svårt att tänka mig att jag skulle förnedra andra människor, till och med i misstag. Jag skulle kanske ha svårt att be dem göra saker som jag vill att hända i bilden.

Tror du att självporträttet alltid kommer att vara centralt för dig?

– Jag har nog tänkt på det, att självporträttet är ganska begränsat. I längden blir det svårare att hitta den där finurliga aspekten i bilderna. Det skulle vara intressant att ta med en man i bilderna. Inte som aktören i bilden, utan snarare som en närvaro i bakgrunden, medan jag och föremålet fortfarande är i förgrunden. Jag har hört

MYYTINMURTAJA
(TUHMA PULLA, 2011-2012)

VOIMAINAINEN
(TUHMA PULLA, 2011-2012)

PUSSIJALAT
(HYVÄ KÄYTTÖS, 2008-2010)

att det i vissa av mina bilder finns en tydlig frånvaro av något, men jag vet inte om det är ett smart drag att ta med den där närvaron, att ge svaret.

– Överlag kämpar alla konstnärer med ifall de borde förnya sig eller inte. För mig handlar det mera om att saker och ting spelar ut sin roll. Till exempel mina föräldrars vardagsrum, där jag har fotograferat så mycket att jag numera har jag svårt att bli inspirerad och hitta någon intressant vinkling. Dessutom finns det där rummet redan i så många av mina bilder att det börjar bli problematiskt att använda. Men hemmiljön är överlag väldigt intressant. Den är färdigt laddad, full av budskap och symbolik. Ett hem kan vara en scen för så många olika sorters känslor, för positiva eller för negativa.

FÖR MYCKET SNÄLLHET DÖDAR

En av mina favoriter bland Iius självporträtt är en bild där hon bundit fast två knackkorvar på hennes långfingrar som riktas mot kameran. Verket ”Haista nakki” är befriande på många nivåer.

Inför din examensutställning från Åbo konstakademi myntade du uttrycket ”För mycket snällhet dödar”, vad menar du med det?

– Snällheten som fenomen är ett sorts kvinnoproblem. Kvinnor uppfostras till att vara snälla, goda och ta hänsyn till andra. Jag tror att människor som alltid sätter andra före sig själva lätt blir sjuka, både psykiskt och fysiskt. För mycket snällhet föder ingenting gott, det finns alltid de som sen vill och kan utnyttja en snäll människa. Jag har själv varit allt för snäll, men i min konst tar jag det här området tillbaka, den är en sorts revansch.

Iius fotografier är en kombination av noga uttänkt symbolik och en stor dos spontanitet och intuition. Hon har sagt att det ofta finns en tankelek bakom bilderna, att de är en hyllning till byfånen eller porträtterar en hemmafru som flippar ur. Den största delen av sin tid använder Iiu till att tänka.

– Varje dag gör jag något som har med konsten att göra. Det kan vara att planera bilderna eller ansöka om stipendier och ganska ofta går dagen ut på att leta efter rekvisita. Det är en ständigt pågående process och själva fotograferandet är en väldigt liten del av den. Ibland fotograferar jag varje dag och ibland kan det gå flera veckor utan att jag fotograferar något. Det som tar tid är att tänka och komma på bra idéer. Jag lämnar också

rum för slumpen, alltid kan jag inte veta om ett föremål fungerar eller inte när jag börjar leka med dem och testar de olika idéerna.

Det är ingen medveten laddning som Iiu försöker åstadkomma i bilderna, hennes relation till kameran är mera konstaterande. Hon placerar kameran på sitt stativ och ställer sig helt enkelt framför den, tar en bild och det är det.

– Det är på något sätt en väldigt avklädd situation och eftersom där inte finns några andra människor så ler jag inte. Jag förbereder mig inte mentalt för att fotografera, utan försöker bara vara så öppen som möjligt. Sen vet jag inte riktigt varifrån den där rätta stämningen kommer. En stor del av bilderna blir dåliga, men sen i andra finns det något som är bra och intressant. Det är frågan om så små ögonblick att de inte riktigt går att styra.

KROPPEN SOM EN DEL AV KOMPOSITIONEN

Dina bilder har bland annat kallats för selfies. Vad tycker du om den självcentrerade fotokulturen som blommar just nu, alla selfies, bloggar och så vidare där folk visar upp sig själv och sitt liv för andra?

– Att fotografera sig själv kan vara uppbyggande eller förgörande, det har alltid varit kamerans kraft. Man kan bygga sin identitet genom kameran, men det kan också vara traumatiserande att se sig själv genom kamerans lins. Den kan ta något av din själ. Om du som människa är väldigt sårbar och du fotograferar dig själv, är det inte nödvändigtvis en bra sak. Kameran visar människan på ett annat sätt än spegeln, den är mycket råare.

Det sägs ju att människan lätt kan börja objektifiera sig själv och börja se sig själv med en ”utomstående” ögon. Skulle du säga att du objektifierar dig själv i dina bilder, eller vem är personen framför kameran och vem är du?

– Det finns en stor skillnad mellan hur jag betar mig framför kameran och ute i det civila. Men visst finns det något av mig själv i bilderna. Egentligen ser jag inte den där fetman som något personligt, min kropp fungerar mera som en del av kompositionen. På samma sätt kan jag se mig själv i de stilleben jag gör. Ibland talar jag om självporträtts-stilleben. Jag ser mänskliga drag i föremålen, det går liksom att identifiera sig med dem.

Det finns en stark självporträttstradition bland finländska fotokonstnären. Under de senaste decennierna är det främst kvinnor, till exempel Nelli Palomäki och Elina Brotbeus, som slagit igenom internationellt i den här genren. Hur ser du på balansen mellan konstnärer som identifierar sig som kvinnor respektive män på det finländska konstfältet?

– Det är ganska intressant att jag alltid kallas för kvinnlig konstnär, jag har nog funderat på vad det betyder och varför de inte bara kan kalla mig för konstnär. Och det gäller många andra saker också, det där kvinno-prefixet. Då känns kvinnligheten på något sätt som en börda. Men jag tycker om att vara kvinna, jag är nöjd med mitt kön och upplever inte att jag skulle ha blivit orättvist behandlad som konstnär på grund av det. Det kan i och för sig också bero på att det gått så bra för mig, kanske du skulle få ett annat svar om du frågade en kvinnlig konstnär i en annan position.

Varför tror du att dina bilder väckt så mycket uppmärksamhet just nu?

– De upplevs väl viktiga eller intressanta för att de på något sätt skiljer sig från andra bilder. Jag vet faktiskt inte riktigt för jag läser inte så mycket av det som skrivs om mig, speciellt inte det som skrivs på nätet och går sällan på galleriöppningar, inte ens mina egna. Jag vill behålla friheten i min konst och undvika att börja forma mig efter vad andra förväntar sig eller tycker och tänker om mig. Det är spännande att bilderna upplevs som provocerande, det handlar mera om samhället och den tid vi lever i än om bilderna i sig. Om trettio år kanske de inte alls är så uppseendeväckande, säger Iiu.

Våra glas är tomma men gänget bakom oss har inte tystnat utan snarare tvärtom, middagsölen har fyllt sin uppgift. Iiu ska i väg och köpa blommor, de har en central roll i hennes slutarbete på galleri Kluuvi. Hon ser framemot att bli färdig, att få papprena från Finlands mest prestigefulla konstskola i handen.

– Nu känner jag att jag är framme. Jag vill koncentrera mig på att göra konst på allvar nu och att ingenting annat tar tid. **A**

*Skribenten studerar grafisk design i Låbti, skriver gradu i konstvetenskap och jobbar som konstkritiker, frilansjournalist och illustratör.
Älskar kaffe.*

PARADOXER OCH
MOTSÄGELSER I
KONSTEN ÄR SÅDANT
JAG ALLTID TYCKT
OM; ATT MAN BLIR
FÖRVÅNAD ELLER
ÖVERRASKAD OCH
INTE VET OM MAN
SKA SKATTA ELLER
INTE. ATT DET FINNS
SKÖNHET, FULHET
OCH BRUTALITET I
SAMMA BILD.

När tv-programmet Kobra sände ett avsnitt på temat onani på SVT tidigare i år konstaterades det att försäljningen av sexleksaker idag är rekordhög och man frågade sig om ett tabu är på väg att dö ut. Men marknaden är fortfarande penisfixerad och massagestaven är det som dominerar.

DEN HIMMELSKA NJUTNINGEN

När tv-programmet Kobra sände ett avsnitt på temat onani på SVT tidigare i år konstaterades det att försäljningen av sexleksaker idag är rekordhög och man frågade sig om ett tabu är på väg att dö ut. Men marknaden är fortfarande penisfixerad och massagestaven är det som dominerar.

Svenskfödda Paola Bjäringer bor och arbetar i Paris som gallerist och designkonsulent. För det egenstartade företaget Exquise Design har hon producerat en kollektion med sexleksaker för kvinnor bestående av bland annat 8th Heaven som istället lägger fokus på klitoris och uppmärksammas för sin okonventionella form. För tidskriften **ASTRA** berättar hon om sin hängivenhet för designkonst och varför hon anser det vara politiskt.

Kan du berätta om upphovet till 8th Heaven?

Paola Bjäringer: År 2004 skrev jag en avhandling för min master i genusstudier på LSE i London om kommersialiseringen av sexleksaker gjorda av och för kvinnor. Under min research drömde jag, bokstavligen talat, att den franska designern Matali Crasset designade en sexleksak för kvinnor. Dagen efter ringde jag upp henne och presenterade min idé om en kollektion av sexuellt orienterade enheter för kvinnor designade av kvinnliga designers. Jag döpte dessa objekt för "love toys". Några år senare föddes 8th Heaven.

Varför använder ni er av ordet love toy istället för sexleksak?

– För att bredda omfånget av känslor som finns och överförs av ett objekt. Sex är mer än bara sex.

Till skillnad från många andra sexleksaker saknar 8th Heaven en dildostav. Varför tog ni det beslutet?

– Den brief som jag gav dessa tre kvinnliga designers (Matali Crasset, Sara Szyber och Andrea Knecht) var följande: designa en love toy för kvinnor som är icke-mekanisk, ej sexuellt igenkännbar och gjord av silikon och som integrerar de naturliga rörelserna hos en kvinnas kropp. Att jag valde professionella designers som inte har något att göra med porr- och sexindustrin och att de var kvinnor gjorde det dubbelt så osannolikt att den slutgiltiga designen skulle likna sexleksaker som redan finns. Självklart hade jag ingen aning om hur deras individuella designförslag skulle se ut, det enda jag var på det säkra med var att vi behövde alternativ till sexindustrin som domineras av den manliga blicken. Särskilt i en tid då exklusiva sexshoppar för kvinnor är en framväxande industri.

Hur kom ni fram till just den här formen?

– Matali Crasset följde min specifika brief och inspirerades av formen av en kvinnas handflata, formen av symbolen för oändlighet som ser ut som siffran 8 och av japanska bakverk. Inuti de åtta silikonfälten finns metallkuler som rör sig fritt i materialet och skapar en vibration när objektet är i rörelse.

Hur har dina studier inom genusvetenskap påverkat dig?

– Genusstudierna förändrade mitt liv. Som kvinna,

född i Sverige och uppvuxen i Frankrike, har jag konfronterats med de radikala skillnaderna som råder i attityder och kunskap kring genusfrågor mellan norra och södra Europa. Samtida konst och design är i min åsikt ultimata studieområden att ställa könsrelaterade frågor om vårt alltmer komplexa samhälle i.

Kan du utveckla?

– I Sverige är det politiskt inkorrekt att inte vara feminist, vare sig du är man eller kvinna. Svenska män har till och med ett eget feministparti! Det finns inte på kartan i Frankrike. Bara för ett tag sedan har ordet feminism börjat bli en cool term att använda – mest på grund av popkulturen. Ordet "genus" dök först upp i folks ordförord förra året. Media eller skolsystemet hade aldrig hört talas om termen. Generellt skulle jag säga att fransmän är stolta över skillnaderna mellan kvinnor och män medan svenskar anser att ett samhälle eller privatliv är lyckat om det är jämställt.

Hur upplever du att designvärlden förhåller sig till frågor kring objekt och kön?

– Som när det kommer till det mesta i samhället är frågor kring genus i förhållande till design marginaliserat. Först och främst på grund av att det finns väldigt få kvinnliga designers högst upp i näringskedjan – Matali Crasset är en av dem. Samma sak gäller beslutsfattare i branschen och medieägare. Men den främsta anledningen är brist på utbildning i skolor och hemma hos familjer. Hur tusan kan en mamma eller en pappa förväntas reflektera över sånt om de inte själva kan stava till ordet eller urskilja vad som är medfött kontra vad som är en social konstruktion. I Frankrike blev ordet "genus" (le genre) en del av den offentliga debatten först förra året, under 2014. Ironiskt nog var det ett franskt geni som slängde ur sig "man föds inte till kvinna, man blir det", men nordiska länder är de enda som integrerat den meningen betydligt mycket tidigare än andra.

Har du märkt av någon skillnad på hur produkten tagits emot i olika länder?

– Jag förundras alltid över det spann av känslor som väcks av dessa love toys. Från nöje, blyghet eller fniss till avsky eller ilska, dessa objekt är laddade med känslor. Istället för kulturella skillnader skulle jag säga

att sexuell läggning ofta binder samman människor. LGBT-människor är generellt mer öppensinnade att diskutera, de har mer att säga om dessa objekt. Antagligen för att de är vana vid att tala om sin sociala positionering. En annan observation är att män, homo eller hetero, hade mindre problem än kvinnor att prata om sex överlag och sexleksaker också. Att dessa love toys inte ser ut som stora mekaniska fallosar gjorde att machoargumentet, att en dildo försvagar den manliga heteropartneren genom att "ersätta" honom, försvann.

Sexleksaksindustrin har skjutit i höjden de senaste åren. Vad har det för konsekvens för kvinnors sexualitet att män ofta ligger bakom designen?

– Historiskt sett ligger den medicinska världen bakom uppkomsten av sexleksaker som skulle bota hysteriska kvinnor. Manliga läkare och industriföretag gick samman för att designa dessa kraftfulla, metalliska och läskiga enheter. Senare gick porrens verkställande direktörer ihop med liknande industriföretag och marknaden svämmade över av falliska vibratorer och dildos. Designers designar självklart från sitt eget perspektiv beroende på den specifika kontexten. Inget annat än penisliknande former eller mekanik hade annars kunnat bli resultatet. Först när den lesbiska rörelsen började "reclaima" kvinnors kroppar och den sex-positiva feministrörelsen vaknade till liv förändrades sexleksakernas design. Expansionen av sexleksaker på senare år följer bara trenden av en lyxindustri som blir mainstream. När Marc Newson designade en sten-liknande sexleksak för brittiska Myla började saker att ändra sig. Kvinnor hade äntligen ett val. Märken som Ann Summers demokratiserade sexleksaker för kvinnor i en rolig och trygg miljö. Det finns nu mer och mer kvinnor som designar och grundar sexrelaterade varumärken för kvinnor. A

Skribenten är en Parisbaserad frilansjournalist

För första gången någonsin har en amerikansk kvinna dömts för fostermord. **Purvi Patel** fick 41 års fängelse för att i praktiken ha gjort en illegal abort. ”Det här är precis tvärtemot vad vi behöver. En kvinna borde kunna besöka ett sjukhus och få vård istället för att slängas i fängelse om något går snett under graviditeten”, säger **Elizabeth Nash** på Guttmacher-institutet.

FOSTERMORD?

DLAFAYETTE, INDIANA: Det var en ljummen sommarkväll den 13 juli 2013 som Purvi Patel, en indisk-amerikansk 33-åring, kom in till akuten i Mishawaka i norra Indiana. Klockan var 21.43 och hon blödde kraftigt från underlivet. Först ville Patel inte berätta vad som hänt men så småningom kom det fram hon hade haft ett missfall. Det är oklart hur långt gången hon var, men troligen runt vecka 23 till 25. Patel hävdade att hennes baby hade varit dödfödd. Hon lindade in fostret, lade det i en plastpåse och slängde det i en sopcontainer.

Senare skulle Patels försvaradvokat hävda att hon drabbats av panik när hon börjat föda. Patel kommer från en konservativ hinduisk familj och hade blivit gravid till följd av en romans med en arbetskollega. Hon ville inte att föräldrarna skulle veta.

På sjukhuset fick Patel efter två timmar träffa en läkare och fick bedövning för att avlägsna moderkakan.

Tre timmar senare, klockan 03.00 på natten efter ett redan traumatiskt dygn får Patel ett oväntat besök på sjukhusrummet. En konstapel från mordroteln kliver in.

När sjukhuspersonalen anat oråd ringde de till polisen. I delstaten Indiana är det olagligt att abortera ett foster annat än genom medicinskt administrerad abort. Personalen misstänkte att Patel velat göra sig av med barnet på egen hand.

Patel blev förhörd direkt i sjukhussängen och polisen fann ett sms till en väninna om att Patel hade köpt läkemedel för att framkalla ett missfall. Inga spår av kemikalier kunde dock upptäckas i hennes kropp.

Polisen gav sig ut till containern och hittade fostret. Enligt ett vetenskapligt ifrågasatt så kallat

lungflytningstest kom en läkare fram till att fostret kan ha levt ett par sekunder eller minuter innan det dog.

PATEL DÖMS

Den 30 mars 2015 dömdes Patel som första amerikanska kvinna för fostermord och därtill vanvård av person i beroendeställning. Straffet blev totalt 41 år, varav 6 års fängelse för fostermord och 30 år för vanvård (10 år har upphävts). Efter frisläppning kommer Patel att ha skyddstillsyn i ytterligare fem år. Totalt behöver hon tillbringa 20 år bakom lås och bom.

Domen är motstridig. Vanvård av barn kräver att barnet varit vid liv. Fostermord kräver att barnet är dött. Patel dömdes för både och. ”Jag kan inte för mitt liv förstå hur sekunder av försummelse kan leda till decennier i fängelse, särskilt om hon låg och blödde på ett golv och var oförmögen att handla”, säger Sue **Ellen Brandin**, ordförande i Indianas religiösa koalition för reproduktiva val, IRCRC. Organisationen är engagerad i Patels fall och besöker henne i fängelset. Patel själv förnekar brott och vill överklaga domen.

Purvi Patel är första kvinna att dömas under Indianas fostermordslag, men inte första att åtalas. 2011 tillbringade amerikansk-kinesiska **Bei Bei Shuai** ett år i fängelse även hon misstänkt för fostermord, efter att ha försökt ta livet av sig under graviditeten. Shuai som kommit till USA år 2000 från Shanghai blev gravid med en ny man efter att hennes äktenskap fallit isär. När den nye mannen övergav henne åt Shuai rättgift i ett suicidförsök. Hon överlevde men det 33 veckor gamla fostret dog. Shuai blev till sist benädd i rätten, men inte förrän hon tillbringat över ett år i fängelse.

Bakom det ökade straffet för fostermord i Indiana ligger en tragisk historia. Det var en bankrånare som sköt en fem månaders gravid banktjänstevinna i magen i delstatshuvudstaden Indianapolis 2008. Kvinnan överlevde men förlorade sina tvillingar.

Sue Ellen Braunlin var närvarande när lagändringen röstades igenom, men hon trodde aldrig i sina vildaste drömmar att lagen skulle kunna komma att användas *emot* den havande kvinnan. Det är dock inte första gången som liknande lagar – trots grundtanken att

skydda gravida – istället har åberopats för att arrestera kvinnor för deras handlingar under graviditeten. Forskarna **Lynn M. Paltrow**, ordförande för National Advocates for Pregnant Women, och sociologiprofessorn **Jeanne Flavin** på Fordham University, har studerat tvångsätgärder mot gravida sedan abortlagarna infördes i USA 1973. De har dokumenterat över 800 fall då kvinnor arresterats för att ha intagit alkohol, droger, abortpiller utan recept eller till och med för att ha vägrat rekommenderade kejsarsnitt.

De härresande exemplen är många. I Washington DC beordrade en domare kejsarsnitt på en dödssjuk 27-åring som var gravid i 26:e veckan. Varken mamman eller barnet överlevde. I Iowa anmäldes en gravid kvinna till polisen efter att hon ramlat ned för en trappa. Hon arresterades för ”försök till fostermord”. I Utah födde en kvinna tvillingar, varav en dog vid födseln. Sjukvårdspersonalen ansåg att barnet dött på grund av mammans beslut att vänta med kejsarsnitt. Mamman arresterades för fostermord.

Palthrows och Flavins observationer publicerades redan 2005 i den vetenskapliga tidskriften Journal of Health Politics, Policy and Law och de ser antalet fall öka.

ABORTLAGAR UNDER ATTACK

På det välrenommerade Guttmacher-institutet som jobbar med reproduktiv hälsa, ser Elisabeth Nash

en ”kollaps av kvinnors rättigheter runt graviditet och abort”. Trots att USA har blivit mer progressivt inom andra områden som HBTQ-frågor, så har kvinnors reproduktiva rättigheter försvagats, enligt institutet. Abortlagarna är under attack från den konservativa högern, vilket bland annat lett till att abortkliniker tvingats slå igen. I den hårdast drabbade delstaten Texas har antalet kliniker halverats, till dagens 20. Vidare saknar 37 procent av landets kvinnor i reproduktiv ålder försäkringskydd för aborter. 21 procent av kvinnorna saknar helt försäkring och den statliga sjukvårdsförsäkringen för låginkomsttagare, Medicaid, täcker inte aborter (annat än vid bl.a. våldtäkt). Kostnadsfrågan slår särskilt mot låginkomsttagare och färgade kvinnor, berättar Nash, då dessa ofta jobbar långa timmar inom lågbetalda branscher och har svårt att ta ledigt. Abortklinikerna behöver inte sällan besökas två gånger då många delstater

har regler kring obligatorisk betänketid vid aborter. Ligger kliniken långt bort så kan kvinnorna behöva övernatta. Aborter kostar runt 500 dollar och sedan tillkommer eventuella rese- och logikostnader. Sammantaget ökar kostnaden och den dåliga tillgången på kliniker risken för hemaborter, men dessa kan alltså förutom att vara hälsoskadliga även leda till åtal.

En relativt ny röst i antiabortlägret är Personhood USA. Organisationen, som startade 2008 i Colorado, anser att allt liv är okränkbart och lobbar för att ändra lagarna så att embryon räknas som personer direkt från befruktningsoögonblicket. Idag är USA:s abortlagstiftning baserad på en historisk dom från 1973 i det så kallade **Roe mot Wade**-målet, där kvinnans rätt till medicinsk sekretess och medicinska beslut överskrider statens rätt att skydda fostret de första fem-sex månaderna. Om ett embryo räknas som en person så kommer den balansen dock att ändras. Abort blir i princip förbjudet, för det skulle ju innebära att man mördar en person. Frågan är också vad som händer i fall av utomkvedshavandeskap, där det befruktade ägget befinner sig på fel plats, eller för den delen vid provrörsbefruktning. Idag befruktas ofta ett flertal ägg på samma gång och de som inte används fryses ned, att ha ifall graviditeten inte lyckas vid första försöket. En lagändring skulle innebära att bara ett ägg skulle kunna befruktas åt gången, eller så skulle ett flertal ägg behöva implanteras samtidigt (vilket var vanligt speciellt förr, med många flerlingar som resultat).

Hittills är Personhood en relativt liten del av abortmotståndet i USA enligt Nash, men ovanligt välorganiserad och högröstad. På kort tid har de introducerat lagändringsförslag i ett flertal delstater. Då dessa röstats ned av invånarna har organisationen istället vänt sig direkt till politikerna och hittills har fyra delstatsparlament röstat igenom personhood-lagar, lagar som dock har upphävts av antingen domstol (då de anses oförenliga med landets HD-beslut från 1992 i fallet *Planned Parenthood v. Casey*, vilket tillåter delstater att stifta vissa abortrestriktioner, men förhindrar dem att upphäva den konstitutionella rätten till att avsluta en graviditet) eller i påföljande folkomröstningar.

När det gäller fostermord har 40 av USA:s delstater liknande lagar som Indiana, men många har undantag, samtliga för legal abort men många även medicinsk behandling och den gravida kvinnans egna handlingar.

En konsekvens av de lagar som inte undantar kvinnans egna handlingar, är att de slår mot drogmissbrukare. ”Istället för att ge dem vård så märker vi att kvinnor läses in och nyckeln slängs iväg”, säger Nash.

Sue Ellen befarar att domen mot Purvi Patel kommer att leda till att kvinnor kan åtalas för missfall eller ohälsosamt leverne under graviditeten. ”Jag tror att det kommer att göra kvinnor rädda att söka vård”, säger hon.

Domen har fått organisationen National advocates for pregnant women att vädja till samtliga intresseföreningar att sluta fokusera på rätten till abort och istället enas bakom en grundläggande princip: att en kvinna aldrig bör förlora sina civila och mänskliga rättigheter under sin graviditet. **A**

Skribenten är frilansjournalist som gillar att dansa kontaktimprovisation

OM PERSONHOOD:

Startades 2008 och har idag 1,37 miljoner medlemmar och 92 000 volontärer runt om i landet och kallar sig själv för USA:s största gräsrotsorganisation pro-life.

ABORTRÄTTEN I USA:

De senaste fyra åren har antalet abortrestriktioner skjutit i höjden i USA – totalt 231 restriktioner har antagits på delstatsnivå. Guttmacher-institutet kallar det ett ”dramatiskt förändrat landskap för kvinnor som vill göra abort”.

KÄLLA: Guttmacher-institutet

FRÅN TRÖSTE- KVINNA

För två år sedan fick jag möjligheten att åka på en utbytesperiod till en konsthögskola i Guangzhou i Kina. Eftersom jag siktade in mig på att jobba med kvinnor i min egen generation kändes det naturligt att börja läsa om hur kvinnokroppar med östasiatiskt ursprung avbildas i västerländsk populärkultur. Professorn **Sumi K. Cho** berättar i sin essä *Converging Stereotypes in Racialized Sexual Harassment* att stereotyperna rörande östasiatiska kvinnor existerar som konstruktion gällande både kön och ras. Cho menar att dessa stereotyper är ett resultat av kolonial krigsföring.

Om man går bakåt i historien, till exempel till det filippinsk-amerikanska kriget, andra världskriget samt Vietnamkriget, hittar vi begreppet "comfort woman" eller tröstekvinna. Sexindustrier etablerades snabbt i de inblandade länderna, ibland även i grannländerna, för soldaters användning. Inte minst för de amerikanska soldaterna som kom hem med historier om "little brown fucking machines powered by rice". Detta vidriga citat genererar hela 5730 resultat med Google. När USA infiltrerade Japan under andra världskriget fick amerikanerna tillgång till bordellerna som den kejserliga japanska armén tidigare hade satt upp. Med biljett och kondom fick soldaterna tillgång till tröstekvinnorna. Dessa historier har dessvärre starkt påverkat hur kvinnor med östasiatiskt ursprung avbildas inom västerländsk populärkultur.

Med detta i bakhuvudet går det att tolka västerländsk populärkultur ur ett postkolonialistiskt feministiskt perspektiv. Liknande struktu-

DESSA HISTORIER
HAR DESSVÄRRE
STARKT PÅVERKAT
HUR KVINNOR
MED ÖSTASIATISKT
URSPRUNG AVBILDAS
INOM VÄSTERLÄNDSK
POPULÄRKULTUR.

rer som gör kvinnan till "det andra könet" gör också andra etniciteter än den vita västerländska till "de andra etniciteterna". Precis som det finns en underrepresentation av kvinnliga huvudkaraktärer i böcker och filmer finns det en underrepresentation av "andra etniciteter" i västerländsk populärkultur. Jag tolkar det som att den snedvridna representationen av kroppar i samtidens bildkultur till stor del handlar om marknadsföring. Reklam ska tilltala en så bred publik som möjligt och många reklammakare tycks leva i tron att alla kan identifiera sig med vita män. Personer som man inte kan identifiera sig med kan inte få en att köpa en produkt. Hur stor del av detta som är sant är naturligtvis diskuterbart.

Vid en googling av "exotification Asian women" är den första träffen en annons. Ironiskt nog består annonsen av "Pretty Chinese Women – AsianDate.com – Visit Our Premium Dating Site & Feel Free to Make Your Choice!" Med tanke på att exotifiering är ett akademiskt begrepp som ofta används i en kritisk kontext är det förbluffande hur snabbt en tydlig bekräftelse på hela denna problematik oavsiktligt levereras till en via nätet. Att kvinnor med östasiatiskt ursprung alltjämt förekommer inom en kontext som denna leder dessvärre till ytterst obehagliga konfrontationer. En konstnär som använt denna konflikt i sitt arbete är **Caroline Ljuus**. Under arbetet med sitt videokonstverk *Your Kind Makes Very Good Kissers* (2011) ringde hon upp svenska män som lämnat kontaktannonser i Dagens Nyheter där de specifikt sökte efter asiatiska kvinnor. Samtalen spelades in och

transkriberades. I filmen ses Ljuus ringa upp dessa män i jakt på svar. "Asian girls know how to do it in bed, if I can put it that way", är ett av många uttalanden som visar den attityd som Ljuus stöter på som kvinna med östasiatiskt ursprung. Ljuus menar att sexism och rasism går hand i hand och att vi måste bli bättre på att prata om det.

Trettiosju år har gått sedan **Edward Said** skrev i sin bok *Orientalism* (1978): "[The local] women are usually the creatures of a male power-fantasy. They express unlimited sensuality, they are more or less stupid, and above all they are willing." Allt fler utsatta pratar nu öppet om denna stereotypisering och översexualisering och hur det påverkar deras vardag. Aktivister och skribenter som **Ninni Sundin** och **Angela Larsson** skriver och berättar på nätet om sina erfarenheter. På det separatistiska Instagram-kontot *Makthavarna* skrev nyligen **Linnea Brännström** under en vecka om sina upplevelser. Avslutningsvis vill jag citera professorn **Hortense J. Spillers** essä *Mama's Baby, Papa's Maybe: An American Grammar Book* som behandlar etnicitet i förhållande till konstruktion av kön:

I am apparition and flesh, fantasy and nightmare. I am Suzie Wong, Madame Butterfly, Geisha Girl, China Doll, Miss Saigon. I am bargirl, prostitute, gook, dead yellow whore, slit-eye, slant-cunt, chinky slut, leather-clad dominatrix with a whip. I am adopted daughter, model minority, professional woman, sewing woman, shopkeeper, peasant woman, war bride, mail-order bride. I am petite, sexy, mysterious. Me so horny, me love you long time. A

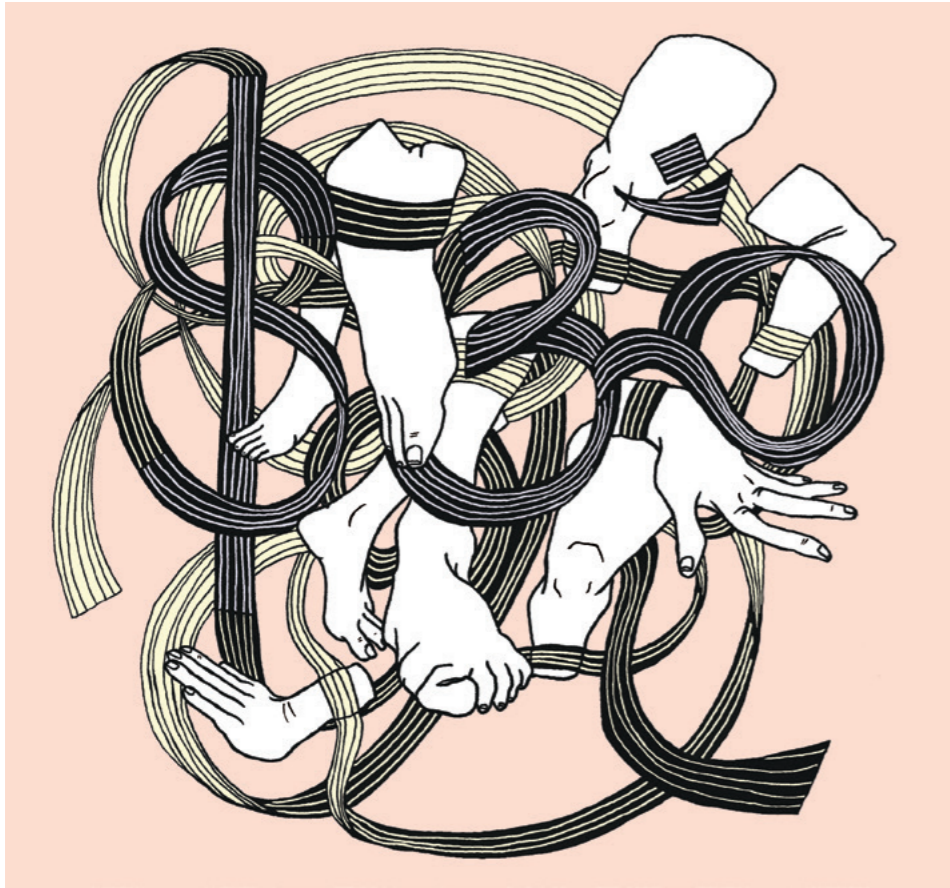
Skribenten studerar konstfotografi vid konsthögskolan KASK Antwerpen samt genusvetenskap och kinesiska vid sidan om.

TILL MISS SAIGON

Vad har operan *Madama Butterfly*, musikalen *Miss Saigon*, filmen *China Doll* och tv-serien *Ally McBeal* gemensamt? De är alla västerländska produktioner som avbildar kvinnor med östasiatiskt ursprung på stereotypa sätt. I västerländsk populärkultur är denna sexualisering och exotifiering långt ifrån en ny företeelse.

Som studerande i konstfotografi är min uppgift att se. Jag ser fotografier, reklam, konst – jag ser världen i bilder. När man börjar jämföra blickar, bilder, perspektiv och sammanhang blir en sak väldigt uppenbar. I många fotografier är människors kroppar porträtterade på olika sätt beroende på bland annat kön och etnicitet.

NORMBRYTANDE YOGA

Yogarörelsen i västvärlden är skrämmande homogen, och yogaindustrin reproducerar ofta trånga normer. Skribenten och yogautövaren Rebecka Bülow frågar sig hur vi kan skapa mer inkluderande yogarum, samt funderar på hur yogan kan fungera som motstånd mot förtrycket av kroppar utanför normen.

När jag besökte en yogastudio för första gången var jag spänd av nervositet. Skulle jag vara sämst? Minst vig, otåligast? Yogaläraren fick mig att släppa de funderingarna, och det var snarare hennes ord än de olika kroppspositionerna som fick mig att komma tillbaka nästa vecka. I den rökelsedoftande

källarlokalen i centrala Stockholm berättade hon för mig att jag, och alla andra i rummet, dög som vi var, att vi inte behövde förändra våra kroppar. Vi uppmanades att istället inta en utforskande och medvetet observerande roll. Jag var i tonären och upplevde stor press att prestera både i skolan och socialt. För mig var budskapet revolutionerande.

Delar av den västerländska yogakulturen sprider just ett sådant budskap och lär oss att lyssna till kroppens gränser och behov. Yoga kan göra underverk för självkänslan och kroppsacceptansen. Många medicinska studier visar dessutom att yoga fungerar stressreducerande och kan förebygga sjukdomar och skador. Det är vanligt att yogaentusiaster som

I DEN RÖKELSE-
DOFTANDE
KÄLLARLOKALEN I
CENTRALA STOCK-
HOLM BERÄTTADE
HON FÖR MIG ATT
JAG, OCH ALLA ANDRA
I RUMMET, DÖG SOM
VI VAR, ATT VI INTE
BEHÖVDE FÖRÄNDR
VÅRA KROPPAR.

upplevt dessa fördelar hyser en närmast blind tilltro till att yoga är gott, att yoga automatiskt medför fred och hälsa.

Jag fortsatte att yoga, allt oftare, och utbildade mig så småningom till yogalärare. Men under de år som jag har utövat yoga har det blivit tydligt för mig att yoga inte alls nödvändigtvis är gott. Yoga är ett verktyg, och vi måste vara medvetna om hur vi använder det.

FÖRSTÄRKER EXKLUDERANDE NORMER

Idag när jag går in i en yogastudio möts jag ofta av en mängd intryck som inte alls signalerar att vi duger som vi är, eller att alla är välkomna. Exkluderingen sker på många plan, ett är de höga prisnivåerna. En annan aspekt är att yogastudios vanligen marknadsför sig endast med bilder på smala, vita, unga kvinnor, en stereotyp som också är flitigt använd av yogatidningar och yogaböcker. Normen förstärks i sociala medier där miljontals följer flöden av bilder på dessa nästan likadana kvinnor som graciösa och solbrända intar ytterst krävande yogapositioner. Yogaindustrin reproducerar på så vis hela tiden samma, för de flesta uppnåeliga ideal, istället för att öka acceptansen för olika kroppar. Påföljden blir att bara vita, slanka, unga, heterosexuella, välbärgade personer som uppfyller funkisnormen vågar sig till yogastudios. Särskilt de som är i störst behov av yogans läkande fördelar, alltså de som statistiskt är sjukast och bär trauman från förtryck, känner sig inte välkomna dit. Nej,

uppenbarligen upplever inte alla att yogarummet är en plats där de duger som de är.

YOGA I ETT KAPITALISTISKT SYSTEM

Yogan är alltså inte nödvändigtvis god, men vi kan använda yoga som ett verktyg för att sprida goda handlingar och stämningar. Ett sätt att komma ifrån den exkluderande aspekten av dagens yogarörelse är att inte låta den spela med i det kapitalistiska systemet. I antologin "21st Century Yoga – Culture, Politics & Practice" skriver **Matthew Remski** att vi behöver skapa yogarum där alla har ekonomisk möjlighet att vara. Anledningen till att yoga är dyrt är nästan alltid höga lokalhyror, så en viktig aspekt är att flytta yogan till mindre kostsamma platser. Det finns redan alternativa, gratis yogarum, till exempel yogaklasser som går att streama på internet. Det finns yoga i parker, och initiativ som nordamerikanska Yoga to the People och svenska, nystartade YogaRevolt, som tar pris efter förmåga.

Jag menar inte att alla yogastudios bör läggas ned, tvärtom, jag tror att de kan få en ännu viktigare funktion. De kan vara platser för mer djuplodande yogautbildning, de kan bli viktiga knytpunkter och kunskapscenter. Yogastudion Lila Shala i Visby drivs av **Mariancila Kim** och är ett strålande exempel. Varje år under Almedalsveckan drivs där "yoga för aktivister". Under samma vecka uppläts även studion till organisationer och aktivister med socialt engagemang men med knappa resurser.

Men samtidigt som initiativ som *Lila Shala* och YogaRevolt blir fler och starkare, förstärker andra delar av den västerländska yogarörelsen kapitalistiska ideal. Yogastudios säljer kurser till företag med slogans om att yogan ska göra medarbetarna "effektiva". Yoga används för att marknadsföra kläder och mat, till exempel genom att en energibar kan vara "mindful" och en tröja en "yogatröja". På så vis har yoga blivit en livsstil att konsumera, snarare än som ett förhållningssätt eller en filosofi. Och precis som allt annat i ett kapitalistiskt system, så är det bara till för de som kan betala.

ATT TA DEL AV ANDRAS KULTURARV

När yoga nyttjas som marknadsföring används ofta urgamla symboler och berättelser som är en del av många (icke-vita) människors

kulturarv. Attributen görs till något som vita, välbärgade människor kan köpa för att vara hipa. Under yogaklasser reflekteras sällan över innebörden i mantran och symbolerna. Yoga-filosofin "vittvättas", blir en statussymbol för vita, en slags kulturell stöld eller appropriering.

Men yoga kan användas på ett ödmjukare sätt. Istället för att kapa någons heliga symboler, kan vi prata om dem och studera dem. Vi kan använda yogafilosofin som en plattform för att diskutera både existentiella och samhällsfrågor. I texter som *Yoga Sutras* finns gott om underlag för detta. Varför inte ägna tio minuter av varje lektion till att gå igenom vad det innebär att praktisera *aparigraha*, att inte ta mer än vad du behöver, eller *ahimsa*, icke-våld, både på yogamattan och i samhället? Istället för att svänga oss med ord på sanskrit för att det "låter häftigt", eller för att en yogalärare har sagt till oss att vi borde, kan vi använda dessa begrepp som grund för att reflektera över hur vi kan göra mer gott i samhället.

YOGA SOM MOTSTÅND

För mig är yogan alltså inte nödvändigtvis god, men jag tror att vi, med större medvetenhet om hur vi använder den, kan skapa förutsättningar för genomtänkta och goda handlingar. Jag hoppas att vi kan vända den exkluderande trenden inom yogarörelsen, eller åtminstone skapa starka alternativ till den. Världen är för orättvis för att vi ska ha råd att låta yogan bli något som inte motverkar det.

LÄS VIDARE:

Antologin 21st Century Yoga – Culture, Politics & Practice, CAROL HORTON OCH ROSEANNE HARVEY (red.)

Bloggen *Decolonizingyoga.com* som drivs av BE SCOFIELD

Det är en stor utmaning, men yogarörelsen är relativt ung i västvärlden och har knappt ens hunnit testa inkluderande strategier som exempelvis separatistiska rum, stödnätverk för minoritetsgrupper eller subventioneringar.

Yoga är mycket mer än att lära sig att en duger som en är. Yoga är en filosofi, en tradition och ett sätt att leva. Men det är viktigt att vi skapar yogarum där alla upplever att de duger som de är på det där viset som jag kände under min första yogaklass. Först då kan det bli en plats där vi förenar oss för att bojkotta effektivitets- och kroppshets, för att förstå att vi hänger ihop, och för att sprida acceptans för alla kroppar, både våra egna och andras, oavsett egenskaper. A

Skribenten är frilansjournalist

SH*T!

– DEN DAGLIGA KAMPEN SOM FÅR DIG ATT RODNA

Alla människor bajsar. Oavsett din könsidentitet, ålder, hudfärg, etnicitet, identitet, religion, funktionalitet, sexualitet eller kroppsform bajsar du. Det är inte svårare än så. Men trots att vi alla måste göra det, som är lika naturligt som att andas och sova, finns det ett visst hysch hysch om ämnet speciellt när det gäller kvinnor. Menstruation har länge varit och är fortfarande tabu på olika sätt i olika kulturer. Bajs är också tabu och delar med mens en stämpel av att vara vidrigt, äckligt och ett ämne som det inte skall pratas om.

Att hitta forskning kring bajs ur ett socialt eller kulturellt perspektiv är svårt, vilket i sig kan ses som ett tecken på hur vi inte vill prata om ämnet. I en av de få böcker jag hittade hade en undersökning gjorts bland 2000 personer i Finland. Resultaten visade att 70 % av kvinnorna pratade om bajs, med partners, vänner eller bekanta. För männen rörde sig det om 77 %. I boken fanns det ingen djupgående diskussion om resultatet, men författarna påpekade att det inte verkade finnas en större skillnad mellan könen angående hur många som

diskuterade bajs, däremot fanns det en skillnad kring tröskeln till att prata om ämnet och att den var högre för kvinnor än för män.

När jag jobbade på en kryssningsbåt berättade en svensk manlig kollega till mig om hans tidigare arbetserfarenhet på en annan liknande båt. Vi diskuterade skillnader mellan svenskar och finländare och han berättade då om en traumatisk upplevelse när en finsk kvinnlig kollega hade vänt sig till honom och sagt: "Mun on pakko mennä paskal". Översatt till svenska behövde hon helt enkelt gå och skita. Enligt mannen skulle en svensk kvinna tro- ligen inte säga något sådant och säkert aldrig uttrycka sig på det sättet.

Näväl, det finns en hel del saker som kan diskuteras i berättelsen utifrån klass- eller kulturella skillnader, men jag kommer enbart att diskutera frågan varför mannen var chockerad över att en kvinna sa detta.

KÖNAT BAJSANDE

En fisande och/eller bajsande man är något komiskt, naturligt och manligt. Det finns inga förväntningar annat än att det inte skall ske på allmänna ställen hur som helst (urinera allmänt är dock en annan fråga och mer accepterat) eller i vissa sociala sammanhang som på middag eller i kyrkan. Detta kan ses som vanlig hederlig omtanke för andra när det gäller illaluktande gaser samt bajs. Det finns nästan något manligt i att bajs stort och fisa mäktigt, som en sorts revirmarkering för de andra hanarna.

En fisande och/eller bajsande kvinna är undangömd eller en sexuell fetisch. Kvinnor gör inte sådant vidrigt utan är nästan mystiska varelser som inte håller på med något så primitivt och naturligt. Om en kvinna skulle råka fisa av misstag eller prata om att bajs kan hon få höra kommentarer i stil med: "Det finns vissa som gillar sånt, lite som two girls one cup". Det är som om sexualisering av det fula och äckliga som hon gör vore en ursäkt för hennes avvikande beteende som i självverket är en normal kroppslig funktion.

Dessa två bilder, i grova drag, är de vi har av könsens fis- och bajsvanor. Vi kan se hur skillnaden skapas redan vid barnsben, där det är vanligare att pojkar får pruttkuddar, fisböcker och pruttlufts-sprayflaskor i present.

MUN ON PAKKO MENNÄ PASKAL.

Genom de attityder vi vuxna visar barnen får en pojke en mer naturlig relation till sina kroppsliga behov och en mer accepterande attityd av de vuxna för hans nyfikenhet för sina kroppsliga funktioner, även det som anses äckligt.

KVINNLIGA BAJSARE

I vuxen ålder, och under hela vägen dit, blir kvinnor bombarderade av orimliga skönhetsideal, både utseende- och beteendemässigt. En kvinna skall vara vacker, smal, snygg, välvårdad och härlös samt bete sig snällt, omtänksamt, vårdande, moderligt medan hon håller sina äckliga sidor gömda ur synhåll. Kvinnors relation till bajs märks tydligt i undersökningar som gjorts om toalettvanor på arbetsplatsen. År 2013 gjordes en svensk undersökning av United Minds, förvisso beställt av ett företag som tillverkar frukostflingor. Undersökningen visade att 26 % av kvinnorna tyckte att det var jobbigt att bajs på arbetsplatsen medan enbart 9 % av männen tyckte det. Undersökningens legitimitet kan ifrågasättas, men liknande resultat mellan könen, dock med mycket större skillnad, framkom i en undersökning som var gjord i Kanada.

En naturlig situation där kvinnor är i fokus är vid barnafödelse. På grund av att många kvinnor faktiskt bajsar på sig under förlossningen är det lätt att tro att det inte skulle vara så tabu i just den specifika situationen. Men istället för att acceptera det naturliga, har det skapats en idealbild av en kvinna som pressar två gånger och får en liten röd unge på bröstet utan att något annat kommer ut. Att bajs på sig vid förlossningen är som en hemlighet som personer avslöjar bara om någon frågar. Trots att barnafödelse beskrivs och visas i många sammanhang i television, filmer, dokumentärer, berättelser och även i diskussioner vid matbordet, nämns på sin höjd sprickor eller moderkakan. Bajs nämns sällan trots att diskussionsforum har många samtalstrådar där gravida personer

har ångest inför eventuell bajsning i samband med barnafödande. Som om förlossningen i sig inte är skrämmande nog känner dessa blivande föräldrar ångest över att inte göra något så fult och äckligt som att bajs på sig framför sjukvårdspersonal och sin partner.

Vissa kan anse att hela detta ämne är fullständigt löjligt och att det bara är att acceptera sig själv och bajs när det behövs. Visst vill jag uppmana alla, oavsett könsidentitet, att utföra sina behov utan stress och ångest men det är viktigt att påpeka att detta ämne enbart är en del av en större bild. Bajs i sig är tabu och diskuteras sällan, annat än i medicinska eller i komiska sammanhang. Därför är det viktigt att diskutera ämnet ur ett genusperspektiv och som en del av helheten om hur könsrollerna skapar olika förutsättningar och förväntningar i samhället även i ett sådant område som många kan se som onödigt eller löjligt.

Låt oss kvinnor, och alla andra som behövs, omvärdera vår relation till våra kroppar. Det är ingen lätt uppgift, men den kan påbörjas med en liten förändring: att faktiskt bajs när det behövs oavsett var och vems toalett som används. Nöden känner ingen lag och nöden känner definitivt inga ideal för könsrollerna. A

Skribenten är aspirerande frilansskribent med stora drömmar och bra sinne för humor

KÄLLOR:

SJAAK VAN DER GEEST:
Not knowing about defecation (2007)

TARO KORHONEN & MIIKA NOUSIANEN:
Paskakirja (2007)

<http://www.thedailybeast.com/witw/articles/2013/04/27/the-last-office-taboo-for-women-doing-your-business-at-work.html>

Som en av Pakistans få uttalade feminister har 33-åriga Aisha Sarwari vant sig vid de negativa konsekvenserna av att vara kvinnorrättsaktivist i ett av världens värsta länder för kvinnor. Enligt World Economic Forum¹ är Pakistan det näst värsta landet att vara kvinna i år 2014, bara ett snäpp över Jemen.

AISHA SARWARI — FEMINIST I PAKISTAN

”Om du slåss för rätten att vara den kvinna du vill vara, blir du helt utstött i Pakistan”, säger Aisha när vi träffas en kylig lördagseftermiddag på det trendiga kaféet Coffee Planet i området F11 Islamabad. Hon menar att motståndet inte bara kommer från män utan också andra kvinnor. ”Många kvinnor här har internaliserat kvinnohatet och tror på allt det negativa de hör om kvinnor.”

JOBBS OCH FAMILJ

Som kolumnist i tidningarna Daily Times och Guardian där Aisha regelbundet skriver om pakistanska kvinnors situation, är hon välkänd i Pakistan och van vid att bli trakasserad av meningsmotståndare. På sitt

offentliga Twitterkonto som har över 9 000 följare får hon ofta nedsättande kommentarer och blir kallad för hora och slampa.

”Få kvinnor här skriver om politik från ett feministiskt perspektiv”, säger hon. ”Men än så länge har jag inte blivit direkt hotad. Det är det många andra som har blivit.”

Aisha växte själv upp i en konservativ, religiös familj där kvinnors rättigheter inte var något som diskuterades. Hon säger att hon blev feminist genom erfarenhet, av att växa upp i ett patriarkalt system. Till skillnad från många andra pakistanska kvinnor fick hon dock själv välja vem hon ville gifta sig med och hon valde att göra det tidigt, vid 22 års ålder.

”Jag ville alltid gifta mig tidigt för att kunna gå min egen väg i livet.”

Genom sitt giftermål med en likasinnad man, som nu är människorättsadvokat, fick Aisha frihet att bli aktivist och uttrycka sina åsikter.

”Min familj anser att min man har radikaliserat mig, men det är nu när jag är gift som jag kan säga saker som jag inte kunde säga innan.”

PAKISTAN MOVEMENT FOR JUSTICE

Aishas aktivism sträcker sig över många områden. Förutom att vara skribent för olika tidningar har hon varit aktiv i partiet PTI, *Pakistan Movement for Justice*. PTI är ett parti som rönt stora framgångar i Pakistan 2014 med sina massdemonstrationer i Islamabad för att regeringen ska avgå, demonstrationer som pågår några kvarter från kaféet där vi sitter. Partiledaren Imran Khan har profilerat sig som progressiv och fått många kvinnor att gå med i demonstrationerna. Men när Aisha var aktiv på en hög nivå i partiet och arbetade fram en jämställdhetsplan, blev hon motarbetad av Imran Khan själv.

”Han sa sådana kvinnofientliga saker i möten när jag var närvarande”, säger Aisha. ”Bland annat att kvinnor borde vara tacksamma över att vårt samhälle hedrar dem, att man i Storbritannien säger nedvärderande om kvinnor, men det gör man inte här”.

Partiet antog enligt Aisha aldrig en jämställdhetsplan och hon kände sig så motarbetad att hon gick ur partiet. Istället satsade hon på sin aktivism genom ideellt arbete. Hon var aktiv i nätverket *Business Professional Women* för yrkesarbetande kvinnor där hon arbetade för att få företag att anta en jämställdhetsstrategi och för att stötta kvinnor som försöker göra karriär. Hon fortsatte också med sitt journalistiska skrivande, som var det som gjorde henne känd.

Jag frågar henne vad hon anser att anledningen är till det patriarkala samhället och vad det är som gör att feminister blir så utsatta.

”Religionen är en avgörande faktor; hur människor pratar om och till kvinnor genom religionen”, säger Aisha. ”Den institutionaliserar kvinnor till att vara underlägsna män. Vissa kvinnor kommer att säga att det

här inte stämmer, men du har text efter text i de heliga skrifterna som slår fast det.”

”Är du själv religiös?”

”Nej, trots att jag själv kommer från en religiös familj. Och jag kan inte förstå hur någon kan rättfärdiga religion som ett sätt att uppnå jämställdhet mellan män och kvinnor.”

Men många av de andra aktiva feministerna i Pakistan är troende muslimer och Aisha säger att hon accepterar dem också.

”Jag anser att den ökade trenden hos muslimska kvinnor att täcka sig är ett sätt för kvinnor att försvinna från den offentliga arenan. Men det är min personliga åsikt. Jag respekterar kvinnor som säger att det är för mycket fokus på slöjan i debatten om muslimska kvinnors rättigheter, kvinnor som anser att det är deras rätt att bära slöja utan att bli ifrågasatta.”

FORTSATT KVINNOKAMP

Kaféet som vi träffas på, det är Aisha som har föreslagit det, är en typisk samlingsplats för den urbana medelklassen i Pakistan, där unga kvinnliga studenter sitter med sina Macdatorer och män och kvinnor umgås tillsammans. Precis som Aisha har många kvinnor som sitter vid de andra borden moderna kläder; tajta jeans och höga klackar. Den heltäckande burqan som är så vanlig i stora delar av landsbyg-

den ser man i princip aldrig i Islamabad. Men de flesta kvinnor i Pakistan tillhör inte den här gruppen; ca 41 % av alla kvinnor är analfabeter² och 21 % av befolkningen lever under fattigdomsgränsen³. I en storstad som Islamabad finns det möjligheter för kvinnor att utbilda och organisera sig, möjligheter som kvinnor på landsbygden inte har. Många kvinnor känner inte heller till lagstiftningen som, i alla fall på papper, förbjuder bland annat våld mot kvinnor och tvångsäktenskap. Hur ska dessa kvinnor kunna hävda sina rättigheter?

”Det måste ske genom samhällsutveckling. Du kan inte undervisa kvinnor i deras rättigheter om de inte har stöd från samhället i att utöva dem. Det krävs vilja från politikerna att utveckla samhället. Regeringen måste erbjuda skolor och modern sjukvård för både män och kvinnor i hela Pakistan om vi ska kunna hjälpa dessa kvinnor att kämpa för sina rättigheter.”

MÅNGA KVINNOR
KÄNNER INTE HELLER
TILL LAGSTIFTNINGEN
SOM, I ALLA FALL PÅ
PAPPER, FÖRBJUDER
BLAND ANNAT VÅLD
MOT KVINNOR OCH
TVÅNGSÄKTENSKAP.
HUR SKA DESSA KVIN-
NOR KUNNA HÄVDA
SINA RÄTTIGHETER?

Något av det viktigaste för att föra kvinnokampen framåt i Pakistan är enligt Aisha också att ha med männen i den.

”Vi måste ha med oss männen som partners, inte sätta dem på andra sidan i kampen – de är ju 50 procent av befolkningen. Har vi inte med dem kommer vi bara att ha friktion utan riktig förändring.”

”Vad vill du att läsarna av den här artikeln ska veta om kvinnors situation i Pakistan?”

”Att det är fruktansvärt, så fruktansvärt som de kan föreställa sig. Kvinnor här behandlas väldigt illa och kommer fortsätta att göra det en lång tid framåt, tills det att vi kan föra in modernitet i samhället.”

Ändå är Aisha hoppfull inför kvinnors situation i det framtida Pakistan.

”Tio miljoner kvinnor har anslutit sig till arbetsmarknaden de senaste tio åren, och när kvinnor väl har kommit ut på arbetsmarknaden blir de ekonomiskt beroende. Och informationsåldern är väldigt avgörande för kvinnor. Det finns en möjlighet för dem att skapa nätverk med varandra som inte fanns tidigare.”

Och trots sin hårda kritik av sitt hemland säger hon att hon är en patriot som älskar sitt land och inte planerar att flytta någon annanstans. Det är här hon vill stanna och se sina två döttrar växa upp.

”Vet du varför?” frågar hon. ”Pakistans grundare Muhammed Ali Jinnah var feminist, det är det inte så många som känner till, och han brukade säga: *’No nation can rise until your women are side by side with you’*. Det är det Pakistan som jag tror på.” A

Skribenten är frilansjournalist och biståndsarbetare som bott i Pakistan.

REFERENSER:

1. <http://reports.weforum.org/global-gender-gap-report-2014/rankings/>
2. http://www.unicef.org/infobycountry/pakistan_pakistan_statistics.html
3. http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_countries_by_percentage_of_population_living_in_poverty

Svenskar som flyttar utomlands benämns sällan som migranter. Men att komma som vit kvinna från Sverige till ett annat land tydliggör maktrelationer och får nyanser av vithet att träda fram i denna transnationella miljö. Om det skriver sociologen **Catrin Lundström** i sin bok, *White Migrations – Gender, Whiteness and Privilege in Transnational Migration*.

VITA MIGRANTER

Genom att intervjua svenska kvinnor som har migrerat till Singapore, Spanien och USA undersöker hon hur vithet, migration och genus samverkar hos kroppar i olika kontexter.

Samtidigt ställer hon vår föreställning om vem migranten är på ända.

– Jag ville studera svenskhet och de föreställningar som kopplas till svenskhet utanför den nationella kontexten, men ganska snart blev det en studie om migration och dess kopplingar till genus och vithet, för det – särskilt vithet – var så osynligt i migrationsforskningen, säger Catrin Lundström som forskar vid Tema Kultur och Samhälle (Tema X) vid Linköpings universitet.

De vita privilegierna är förkroppsligade menar Lundström och ”intimt förbundna med de asymmetriska

maktrelationer som laddar kroppar med innebörder skapade genom berättelser om det förflutna, nuet och framtiden”.

– Jag ser det som att kroppar installeras i olika kontexter och redan existerande maktrelationer, där föreställningen om vithet och olika slags vithet, föregår den specifika kroppens närvaro, förklarar hon.

På så sätt går det inte att välja hur ens närvaro ska uppfattas utifrån ens egna subjektiva erfarenheter enligt Lundström.

Det handlar dels om den koloniala historien och dels om nyare maktrelationer på ett globalt plan, som att Asien snarare än Europa är ett uttryck för framtiden.

– Mitt i detta dimper svenskarna, eller kropparna, ner och både tillskrivs, bär upp och förhåller sig till allt som finns där innan, säger hon.

NYANSER AV VITHET

Intervjuerna gjorde Lundström med svenska kvinnor som ingår i nätverket SVEA: i Singapore hade de flesta följt med sin man, i USA hade många av dem stannat efter att ha förälskat sig i någon när de var där för studier eller jobb och i Spanien handlade det om en grupp kvinnor som helt enkelt hade flyttat dit. Hon ville studera olika lager av vithet i den västerländska kontexten.

– Det är intressant att föreställningen om svenskheten som absolut – den mest nordiska vitheten – på sätt och vis består, säger hon.

Under arbetets gång kom hon även att skriva mer än hon tänkt om kvinnor i hemmet, hushållsarbete och hur dessa kvinnor möts i hemmet utifrån olika positioner. Hon menar att det blev oundvikligt att beskriva de globala omsorgskedjorna, eftersom de fanns där på ett konkret sätt i de svenska kvinnornas liv i det nya landet.

Det handlar om kvinnor som migrerar från till exempel Filippinerna eller Afrika till Asien för att jobba som hemhjälp bland annat hos de rika migranterna, bland dem de svenska kvinnorna. Därmed har även platserna, dit vita europeiska migranter tar sig, betydelse för den andra migrationen. På så vis möts olika migrationskedjor.

– Till en början var det förvånande att träffa svenska hemmafruar och konfronteras med deras verklighet. Att inse att svenska kvinnor kan vara hemmafruar och vara ganska nöjda med det, men också att se vad de gör och hur hela beroendesituationen ser ut, säger Lundström.

Under studiens gång framkom även nyanserna kring den inomvästerländska vitheten. Ett exempel på det, som hon inte hade kunnat tänka ut själv, hämtar hon från Singapore:

– De svenska kvinnorna i Singapore uppfattade sig inte vara lika vita och uppfattade inte heller sin vithet som lika högt värderad som den singaporianska vitheten, säger Lundström.

Referensramarna var helt enkelt andra. Även svenskorna i USA sade sig ha blivit medvetna om sin vithet i det nya landet, ibland för första gången. Men mer som en identitetsmarkör som fick dem att se sig som en del av det vita majoritetssamhället.

Lundström drar paralleller mellan den koloniala situationen och den transnationella vita diasporan.

– De här kvinnorna, precis som andra vita européer, är del av en kolonial historia. Våra kroppar bär på en kolonial historia och det går inte att ställa sig utanför, säger hon.

I USA handlar det om bosättarkolonialism som Sverige historiskt har varit en del av. Lokala eliter som på olika sätt har trängt undan eller approprierat ur-

sprungsbefolkningens mark. I Singapore finns det fortfarande en koppling mellan den brittiska koloniseringen och den svenska vita diasporan. Det är en rumsig koppling på så sätt att den knyter an till olika koloniala rum där svenskar vistas.

Lundström menar att den vita migranten i princip inte finns – att vit och migrant sällan kopplas ihop. Det tycker hon visar att det finns en på förhand etablerad syn på vad som är bra respektive dålig migration. Hon citerar forskaren **Stephen Castles**: ”Migration är dåligt och rörlighet är bra.” Det är så vi har kommit att uppfatta distinktionen.

Catrin Lundström är feminist och specialiserad på kritisk vithetsforskning. Kritiska vithetsstudier handlar om att problematisera vad det innebär att vara vit och tillhöra normen.

– Jag studerar sånt som jag tycker är viktigt, saknas eller som jag vill förnya, säger hon.

EXKLUDEERANDE SVENSKHET

Catrin Lundström började undersöka svenskhet redan i sin avhandling *Svenska Latinas* (2007). Den handlar om hur unga kvinnor med latinamerikansk migrantbakgrund, som ofta är födda eller uppvuxna i Sverige, uppfattar svenskheten som exkluderande.

– Resultatet visade att svenskheten är exkluderande på rasmässiga grunder – hudfärgen och det den bär med sig – snarare än kulturella, säger hon.

Lundström använder rasbegreppet – ett begrepp om är naturligt och vanligt i en amerikansk kontext men på grund av dess historia relativt sällan används explicit i Sverige.

– Jag tycker att ras är helt nödvändigt för att förstå och göra vissa analyser och att det är en självklar del av en intersektionell analys, säger hon.

VÅRA KROPPAR BÄR
PÅ EN KOLONIAL
HISTORIA OCH DET
GÅR INTE ATT STÄL-
LA SIG UTANFÖR,
SÄGER HON.

JAG VILLE STUDERA
SVENSKHET OCH DE
FÖRESTÄLLNINGAR
SOM KOPPLAS
TILL SVENSKHET
UTANFÖR DEN
NATIONELLA
KONTEXTEN.

Talet om invandrare speglar en oförmåga att prata om just ras, menar Lundström. Invandrare blir synonymt för icke-vit, vilket innebär att invandrarskap går i arv för vissa grupper och vissa människor förblir invandrare för alltid.

– Jag vill problematisera föreställningen om hur och vem som avses när vi pratar om migranter eller invandrare och menar att det i Sverige oftare är en eufemism för att prata om ras, säger hon.

Hon tycker inte heller att vita behöver producera sin egen kunskap om ”de andra”. Själv har hon lärt sig mycket av både chicana och svarta feministiska forskare i USA.

– Budskapet är rakare och radikalare tack vare att det ofta är texter som bottnar i sociala rörelser, säger hon om var hon hittar sin inspiration.

Lundströms nästa studie handlar om invandrare i Sverige, nämligen svenska kvinnor som återvänder till hemlandet. Hon säger sig vilja komma åt vår föreställning om invandrare även på hemmaplan. Den största gruppen är just svenska medborgare som återvänder.

– När man migrerar tydliggörs de globala relationerna på ett annat sätt, säger Lundström och avslutar med att konstatera att vi helt enkelt måste studera privilegierade grupper – privilegier och makt.

– Vi kommer aldrig få bukt med ojämlikhet om vi bara studerar den ena änden. A

Skribenten är frilansjournalist och bosatt i Panajachel, Guatemala.

CATRIN LUNDSTRÖM

White Migrations – Gender, Whiteness and Privilege in Transnational Migration
Palgrave Macmillan, 2014

KROPPEN OCH KAPITALISMEN

Koreografen och dansaren **Sanna Kekäläinen** är K&C Kekäläinen & Companys konstnärliga ledare och grundande medlem i Zodiac – centrum för ny dans. Kekäläinen har skapat verk i över trettio år redan. Verken både planerar hon, koreograferar och uppträder hon i. I dem kombinerar hon filosofi, genusproblematik, queer-teori, samt feminism som fysiskt rörelsespråk.

Kekäläinen berättar att danskonstnärens yrke är oerhört fysiskt och konkret. Kroppen och föreställningarna är undflyende. Till exempel finns inget fysiskt kvar efter föreställningen, förutom livebilder, foton, texter och erfarenheter.

Kekäläinenns egen kropp har med tiden blivit allt mer bekant. Hon vet vad den behöver, hur hon tar hand om den och hur dess fulla kapacitet kan tas i bruk. Musklerna behöver näring. Den egna kroppens gränser upplever Kekäläinen som tydliga. Hon tänker dem långt genom sitt jobb, tankemönstren ligger djupt i hennes identitet. Tidigare upplevde hon sin kropp som mer amöba-aktig, på senare tid har den blivit mer samlad. När hon uppträder tänker hon på kroppens utmaningar som mer psykiska än fysiska. På ett fysiskt plan har de kroppsliga försöken och sökandet efter gränser förändrats från tidigare, de har förstörats. Konstnärens erfarenhet är att det skett en otrolig utveckling av möjligheterna och användningen av det omedvetna i föreställningar. I sina föreställningar representerar Kekäläinen inget specifikt. Hon vill genom sitt handlande möjliggöra en bred och mångdimensionell upplevelse av vad det är att finnas till i den här världen.

Frågor kring den privata och den offentliga kroppen har Kekäläinen, som producent och artist, funderat mycket på. När man som scenartist placerar kroppen som mål för blickar kan det samtidigt upplevas som offentligt och privat. Det privata är inte något viljemässigt. Det är personligt, eget, det är något annat än att dela med sig till andra. Det existerar ingen allomfattande upplevelse av det allmänna eller det specifika. Kekäläinen har börjat

kännas sig hemma med kroppen på scen, alltså en offentlig situation har blivit privat. När hon planerar föreställningarna är hon väldigt medveten om hur gesterna i föreställningen tolkas offentligt. Enligt Kekäläinen är det privata politiskt. Beträktarens kropp är för henne en sorts kumpan, starkt Annan. I Kekäläinenns arbeten används ofta nakenhet, dess uppgift är att tjäna budskapet, innehållet eller det politiska.

Kritik av kapitalism är aktuellt för Kekäläinen. Hon är förskräckt. Enligt Kekäläinen tvingar den globala kapitalismen in människan i ett katastrofalt tillstånd, vidare förstör den all mening och alla värden och via det påverkar kapitalismen människans känsloliv i hög grad. Meningen försvinner i virrvarret av snabb njutning. Värderingarna blir flyktiga som aska i vinden. Och vi är redan långt där enligt henne. Kekäläinen tror inte att något kan växa i evighet utan att det förstörs eller börjar äta något annat. Ett intressant fenomen, enligt Kekäläinen, är att det inte överhuvudtaget längre finns gemensamma föreställningar om rätt och fel. Vad händer då?

Kekäläinenns nya verk **DIVA VULVA** – kroppen som kapitalismens symbol hade premiär den 18.4.2015. Enligt Kekäläinen kritiserar verket kapitalismens konsekvenser med hjälp av bilden som begrepp. Bilden förtydligar. Kropparna som kapitalismen producerar är uttömda. Bilder säljs till oss och vi formar oss efter dem. Kekäläinen förkunnar inget, det är inte till hjälp just nu. Förkunnandet fungerar som kapitalismen. Kekäläinen vill visa hur kvinnokroppen är ett offer för kapitalismen. Allt det här upplever hon som nedtystande, som förstummande. Hon berättar att **DIVA VULVA** är en tyst föreställning. Genusproblematiken är väldigt stark, men den kan inte tutas ut karnevalistiskt. Genuina möten är betydelsefulla och de behövs. Kekäläinen söker konceptuell inimitet, möten och kommunikation. **A**

Skribenten är teaterregissör och scenkonstnär

PSST:
ASTRA NU
OCKSÅ
DIGITALT!

MERA INFORMATION
PÅ WWW.ASTRA.FI

MED KROPPEN SOM INSATS

”Clear eyes, full heart, can’t lose.” Det är motot för fotbollslaget (amerikansk fotboll) Dillon Panthers i tv-serien Friday Night Lights. Platsen är Dillon, Texas och hela staden lever för fotbollen. När hemmalaget spelar på fredagskvällarna stänger alla butiker och folk vallfärdar till stadion. På den lokala radiostationen pratas det fotboll hela veckan. Pojkarna i laget, high school-elever, är kungar, hjältar. Men bara när de vinner. Pressen är enorm. Till denna stad och till detta lag kommer coach Eric Taylor med sin fru och sin dotter. Det är han som ska leda Dillon till State Champions.

Seriens första avsnitt är på många sätt ett konventionellt och typiskt pilotavsnitt. Det utspelar sig under en vecka och avslutas med Eric Taylors första match som coach för Dillon Panthers. Vi får träffa samtliga karaktärer och ges ett litet smakprov på vilka relationer och fejder som ligger i luften. Matt Saracen bor med sin mormor och är med i fotbollslaget men har aldrig fått spela. Tim Riggins är den tuffa slackern med eventuella alkoholproblem. ”Smash” Williams, Riggins fiende, är en stor talang med ännu större självförtroende. Stadens stjärna är dock Jason Street, kronprins och quarterback. Han är ämnad för stordåd och har högst antagligen en professionell fotbollskarriär framför sig. Här etableras också stadens mentalitet och förhållande till fotbollslaget. Stackars coach Taylor får allas åsikter om hur han ska/inte ska göra sitt jobb. Fast det är frågan om skolidrott är det på blodigt allvar.

Amerikansk fotboll har kulturellt sett varit något av maskulinitetens högberg. En

hypermaskuliniserad sport där aggressivitet, svett och bröl glorifieras. En plats för ”riktiga” män att samlas, bonda och känna. En plats där homofobi och sexism har fått frodas – något som håller på att förändras men det går långsamt. Det är också en plats där kroppen offras för spelets skull och där även skadorna är en del av maskulinitetsprojektet. Att kunna tåla lite smärta, att fortsätta spela trots skador. Amerikansk fotboll är en kontaktsport och hjälm och lite skydd eliminerar inte riskerna. Detta är ett återkommande ämne kopplat till sporten – vilka risker finns, vem bär ansvaret, och är det värt det?

Här kommer Friday Nights Lights in i bilden igen. Efter den rätt tama inledningen blir det så fredagskväll. ”Feed the dogs, spit the fire, lock up your daughters. Turn on the radio, sit down, and shut up ’cause it is game time, people!” ropar radioprataren. Lamporna lyser upp stadion och Dillon Panthers tar sig an Westerby Chaps. Laget börjar starkt men ligger snart under och allt hänger på Jason, frälsaren. En av motståndarna får bollen och springer mot en touchdown. Jason är den enda som har en chans att stoppa honom och han täcker, blir tacklad, flyger ner på marken och stiger inte upp igen. Hela stadion tystnar. Jason är vid medvetande men rör sig inte. Läkare och ambulans tillkallas och den blivande fotbollsstjärnan lämnar planen på en sjukhusbår. Medan matchen avslutas ser vi Jason på operationsbordet. Han kommer att bli förlamad från midjan neråt.

Att Jasons väg till toppen inte skulle bli spikrak var lätt att räkna ut – han porträtterades som alldeles för sympatisk och talangfull för det. Men serien nöjer sig inte med att bara låta Jason misslyckas eller hamna snett en stund, den formligen omöjliggör hans framtid inom fotboll. I första avsnittet. Det är både vägat, politiskt och berättartekniskt suveränt. Clear eyes, full heart, can’t walk. A

Skribenten är frilandsjournalist, filmkritiker och har nyligen debuterat med diktsamlingen ”A”.

UTVÄGAR

Utvägar: Feministiska allianser för en solidarisk framtid är en antologi bestående av kortare teoretiska texter, intervjuer och dikter av såväl kända som mindre kända feministiska tänkare och aktivister.

Det är ingen slump att fler av texterna på ett eller annat sätt utgår från Nordiskt Forum i Malmö 2014. En del texter är sammanfattningar av tal och intervjuer som ägde rum där, medan en del skribenter tar spjärn mot vad de uppfattar att forumet symboliserade. Medan Nordiskt Forum har kallats den mest betydelsefulla feministiska sammankomsten sedan kvinnokonferensen i Peking 1995, så har det också för många feminister, däribland bokens författare, på ett negativt sätt kommit att bli en sinnebild för vad statsfeminismen är idag. Nordiskt Forum kritiserades för att vara en homogen tillställning där framförallt vita, normalfungerande ciskvinnor fick komma till tals. Grädden på moset blev när **Solveig Horne**, partiledare för det rasistiska norska Fremskrittspartiet och samtidigt jämställdhetsminister i den norska regeringen, bjöds in.

Alla författare i *Utvägar* delar kritiken mot denna feminism som de anser opererar inom ett system som i grunden är rasistiskt, kapitalistiskt och militaristiskt. I boken framför bland andra **Maud Eduards**, **Edda Manga** och

det antimilitaristiska nätverket Ofog kritik mot den imperialistiska tanken om att fred och jämställdhet kan "exporteras" genom krig, ett argument som ofta hördes i diskussionen om kriget i Afghanistan och Irak. Uppfattningen att det kan vara berättigat att försvara nationalstatens intressen med vapen hänger också samman med det nationalistiska projekt som sätter upp gränser för att stänga människor ute. Människorätsaktivisten **Foujan Rouzbeh** pläderar kraftfullt för en värld där människor kan röra sig fritt. Också arbetsnormen får utmanande kritik. **Patricia Lorenzoni** ifrågasätter den feministiska kamp som enbart gått ut på att kvinnor ska ha samma rätt som män att sälja sitt arbete utan någon kritik av den exploaterande arbetsnormen som sådan.

Andra texter som sticker ut är **Katrine Anderssons** diskussion om monogamin som norm och **Maria Ramnehills** viktiga text om transkvinnors upplevelser och marginalisering i den feministiska rörelsen. Ramnehill har kommit att bli en av de viktigaste, bland de alltför få, rösterna inom den svenska feministiska debatten som

lyfter fram transkvinnors perspektiv och kräver att den cisdominerade mainstreamfeminismen gör upp med den transfobi som präglat den i både nu och förr.

I *Utvägar* kommer flera av de perspektiv som ofta exkluderas fram: praktiserande muslimska kvinnor, kvinnor som rasifieras, transkvinnor och kvinnor med funktionsvariationer. Detta är inte en bok som i första hand vill servera konkreta åtgärder och förslag. Istället ger den läsaren ett smörgåsbord av visioner som inte är rädda för att närma sig det utopiska. För att citera nätverket Ofog: "Det här är visioner. Det här är realistiska alternativ." A

Skribenten är frilansjournalist och bosatt i Stockholm

Utvägar: Feministiska allianser för en solidarisk framtid
 Red. EDDA MANGA OCH REBECCA VINTHAGEN
 Ordfront förlag

TEXT: Christin Sandberg

EN BÖN FÖR DE STULNA

Amerikansk-mexikanska poeten **Jennifer Clement** berättar i sin nya roman *En bön för de stulna* om en flickas uppväxt i en ökenby utanför turistorten Acapulco, där alla flickor görs fula.

Flickan är döpt till Ladydi efter prinsessan Diana – alla bedragna kvinnors helgon – men kallas "Boy" av sin mamma. Liksom alla hennes flickkompisar och deras

mammor gör Ladydi och hennes mamma allt för att hon ska vara så ful som möjligt. När stora svarta bilar hör närmast sig gömmer sig flickorna i hål i marken. Ingen vill hamna i drogkartellernas våld, bli deras privata mänskliga leksaker.

Historien Clement berättar är resultatet av tio års efterforskningar för att förstå hur den utbredda droghandeln, knarkkriget och våldet i Mexiko drabbar och villkorar flickor och kvinnors liv.

– Tänk dig 11-åriga flickor, som gömmer sig i hål, som harar. Det var ett motiv som jag inte kunde sluta tänka på och som gjorde mig sömnlös, säger Clement.

Därför kom hon också att ta sin utgångspunkt i den verklighet där de mest utsatta kvinnorna befinner sig: de som växer upp i fattigdom på landsbygden. Ladydi och hennes vänner växer upp nästan helt i avsaknad av män. Liksom Ladydis far har de flesta migrerat till USA och skaffat ny familj eller dött på vägen. Andra har anslutit sig till gängen.

Clement har framför allt hittat rätt i språk och ton. Det finns inte en överflödig mening. Hon har en exakt blick för detaljer. Jag kan känna hettan, öllukten och myrorna som kryper på skinnet när jag läser. Se barnens skolår passera revy utan att de får någon egentlig undervisning av de uttråkade lärarna, som skickas

till den avlägsna hålan och bara vill få tiden att gå tills de kan åka igen.

I koncentrerad form lyckas hon fånga tillstånd, besvara frågor och förklara många subtila uttryck som fattigdom, rasism och diskriminering skapar. Osynliga för blotta ögat, men som finns där i relationer och framför allt genom begränsningar i livsrummet. Som när Ladydi får chansen att lämna byn när vännen Marias bror Michael erbjuder henne ett jobb hos en rik familj i Acapulco, och hon hamnar mitt i hans knarkuppörelser utan att ha en aning.

"Vi var bara två sidor från kontinentens historieböcker", tänker Ladydi när hon lär känna Luna, den unga guatemalanska tjej, som hon delar cell med efter att oskyldig ha hamnat i fängelse. Båda tillhör de ursprungsfolken i sina respektive länder.

Men det finns som tur är både överlevnadsinstinkt och styrka hos karaktärerna.

– Något som intresserar mig både som författare och person är "de svagas vapen". Hur människor som inte har makt ändå utövar sin makt, säger Clement.

Som när Ladydi hämnas den oförskämda chauffören med att kissa i baksätet i taxin, eller när Aura berättar att hon lade gift i knarkbaronernas kaffe och på så vis dödade dem.

Efter att ha bott på den guatemalanska landsbygden nära den mexikanska gränsen under flera år känner jag igen mycket av skildringarna i boken. Att det inte finns några vuxna män i byarna längre, att människor försvinner och andra kroppar dyker upp. Vad som har hänt förblir dolt. Straffriheten är total. Att ingen vill prata, och det som det inte pratas om finns inte, men dyker snart upp i en narco-corrido – knarkkartellernas egen musik som berättar det ingen annan får tala högt om.

En annan sak är acceptansen. Clement har sagt att "Ladydis röst kom till mig. Hon förväntar sig inte något. Hon till och med vet att hon inte kommer att bli räddad, och accepterar sitt tillstånd fullt ut". Det är både befriande och respektingivande att Clement gestaltar livet så som det är och utan att romantisera fattigdomen. Det finns ingen snabbfix till lycka. Däremot finns stunder av nyförälskelse "då motorljudet låter som floder, dieselavgaserna från bussarna doftar som blommor och de fem dagar gamla soporna luktar sött". A

Skribenten är frilansjournalist och bosatt i Panajachel Guatemala

En bön för de stulna JENNIFER CLEMENT
 ÖVERS. NICLAS HVAL Albert Bonniers förlag

femska sidor

Hanna-Pirita Lehkonen
 hannapirita.tumblr.com
 hannapirita.sarjakuvablogit.com

Tanja Lönnroth
 tanjais.ratata.fi
 30ardetnyasvarta.ratata.fi

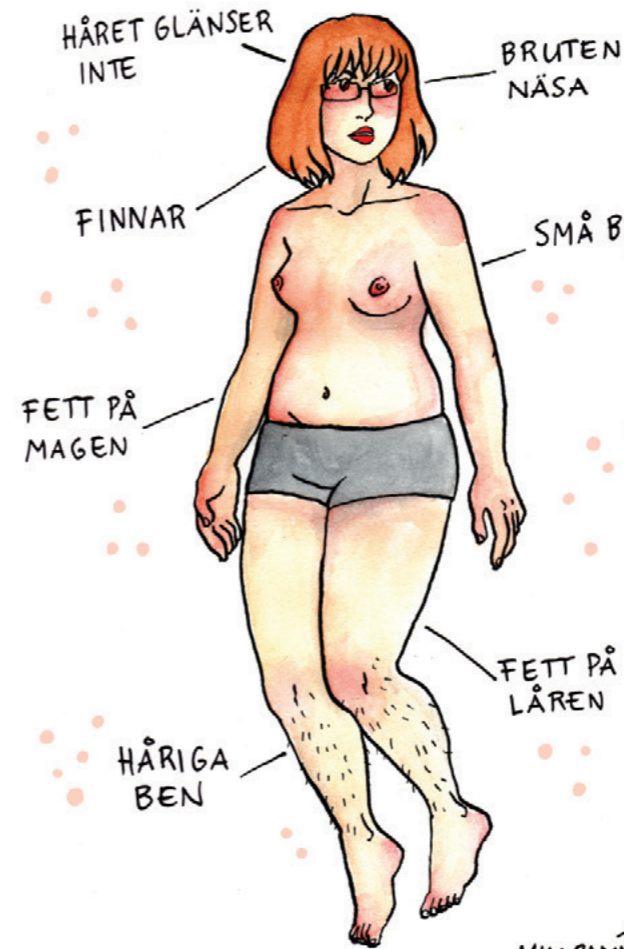
Miia Vistilä
 amicomix.tumblr.com
 amina.sarjakuvablogit.com

mv 2015

mv 2015

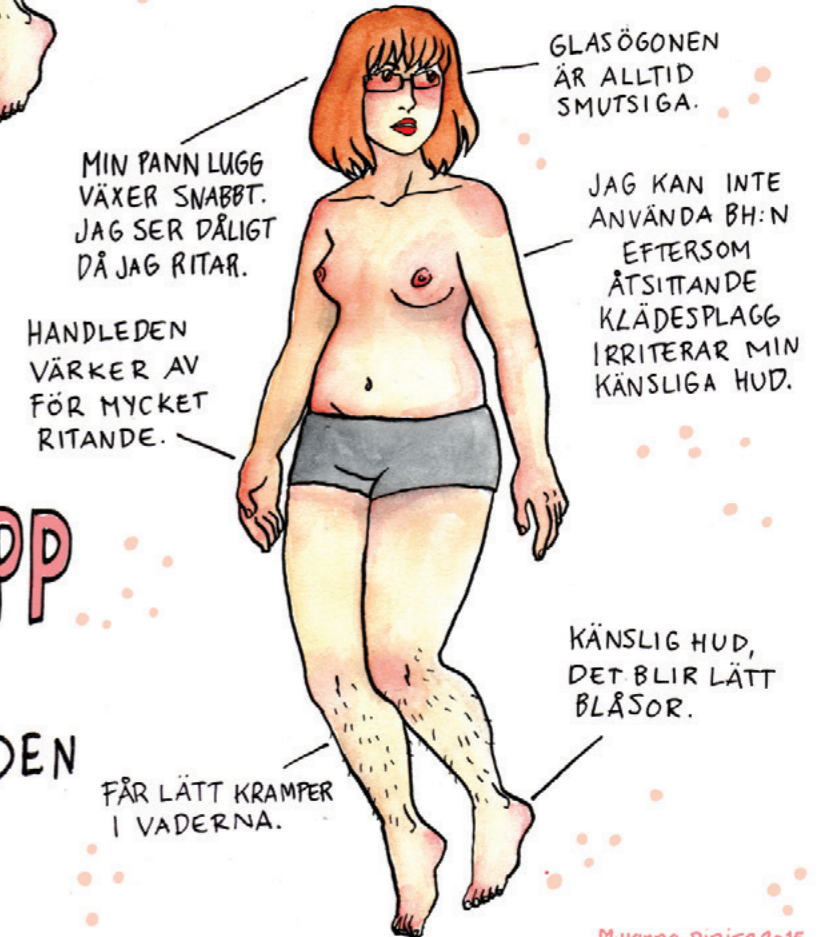

MIN KROPP

inte
 PROBLEMOMRÅDEN

MIN KROPP

PROBLEMOMRÅDEN

© Hanna-Pirita 2015

Pride-kalender

VAD VORE SOMMAR
UTAN PRIDE?

HÖR GÄRNA AV ER
TILL ASTRA OCH
TIPSA OSS OM
MERA PLATSER
OCH HÄNDELSER
SOM INTRESSERAR
FEMINISTER!

6.6
Pirkanmaan Pride

Tammerfors

10–14.6
West Pride

Göteborg
PARAD DEN 14.6

12–14.6
Luleå Pride

Luleå
PARAD DEN 13.6

15–21.6
EuroPride

Riga
PARAD DEN 20.6

19–28.6
Oslo Pride

Oslo
PARAD DEN 27.6

22–28.6
Helsinki Pride

Helsingfors
PARAD DEN 27.6

3–9.8
Regnbågsfestivalen

Malmö
PARAD DEN 8.8

4–9.8
Reykjavik Pride

Reykjavik
PARAD DEN 8.8

10–16.8
Turku Pride

Åbo
PARAD DEN 15.8

12–15.8
Copenhagen Pride

Köpenhamn
PARAD DEN 15.8

17–23.8
Åland Pride

Mariehamn
PARAD DEN 22.8

17–20.9
Umeå Pride

Umeå
PARAD DEN 19.9

ASTRA
presenterar stolt
**HELA SOMMARENS
PRIDE-KALENDER,**
det är bara för
dig att pricka in
maximera
antalet festivaler
i sommar!

2–5.7
Tornedalen Pride
Pajala
PARAD DEN 4.7

27.7–1.8
Stockholm Pride
Stockholm
PARAD DEN 1.8

Prenumerera!

Vill du prenumerera på
ASTRA eller ge någon en
gåvoprenumeration?

GÅ IN PÅ: astra.fi
ELLER SKICKA BLANKETTEN
NEDAN TILL ADRESSEN:
Tidskriften Astra
Tallbergsgatan 1/175
00180 Helsingfors, Finland

SKICKA E-POST TILL ADRESSEN:
prenumeration.astra@gmail.com

Ordlista

APPROPRIERA: tillägna sig, lägga beslag på, beslagta.

ASYMMETRISK: osymmetrisk, ojämn.
Biomakt: med biomakt avses den makt samhället på olika sätt har och utövar över fysiska kroppar. Det kan t.ex. vara något mer abstrakt, som normer, eller något konkret som hälsovårdsundersökningar. Biomakt har oftast att göra med att ha kontroll eller försök att kontrollera.

DADAISTISK: ordet "dada" är i sig en protest eftersom det inte betyder

någonting och dadaismen är en protesterörelse som startade i början av 1900-talet som en reaktion mot ett samhälle som skapar krig. Samtidigt är dadaismen en protest mot det förnuftiska, logiska och traditionella.

FÖRKROPPSLIGA: förkroppsligande kan ses som en social process där kroppar förhåller sig till sin omgivning och skapas eller förändras utgående från den, vilket betyder att kön t.ex. kan förstås som en form av förkroppsligande.

HAISTA NAKKI: direkt översatt betyder det "lukta på knackkorv", men det är en lek med de finska skällsorden "haista paska" som betyder "lukta på skit".

HOMUNCULUS: robot

SHEELA NA GIG: stenfigurer med förstorade vulva trodda att symbolisera fertilitet och skydda mot onda ting.

JAG VILL:

- Prenumerera
- Ge tidningen i present
- Göra en adressändring

VÄLJ PRENUMERATION (4 NR)

- Finland: 39€
- Studerande/Pensionär: 30€
- Övriga Norden: 44€ / 440 SEK
- Studerande/Pensionär: 39€
- Övriga världen: 47€
- Studerande/Pensionär: 42€

GÅVOPRENUMERATION (4 NR.)

FÖR DIG SOM ÄR PRENUMERANT

- Finland: 28€
- Övriga Norden: 33€
- Övriga världen: 36€

SKICKA TIDNINGEN TILL

FÖRNAMN:
EFTERNAMN:
GATUADRESS:
POSTNUMMER:
ORT:
TELEFON:
E-POST:

BETALARE BEHÖVS BARA OM UPPGIFTERNA ÄR ANDRA ÄN OVAN

FÖRNAMN:
EFTERNAMN:
GATUADRESS:
POSTNUMMER:
ORT:
TELEFON:
E-POST:

DET ÄR SPÄNNANDE
ATT BILDERNA UPPLEVS
SOM PROVOCERANDE,
DET HANDLAR MERA
OM SAMHÄLLET OCH
DEN TID VI LEVER I
ÄN OM BILDERNA I SIG.
OM TRETTIO ÅR KANSKE
DE INTE ALLS ÄR SÅ
UPPSEENDEVÄCKANDE.

SIDA 27